

Sisällysluettelo

Johdanto	3
Yksityisten ja yhdistysten jättämät muistutukset	4
1. Ahtola Martti Olavi perikunta	4
2. Hervantajärven Sinivuokko ry	4
3. Hervanta-Seura ry.....	6
4. Koivu Sirpa.....	11
5. Lehti Milla, Lehti Lauri	12
6. Messukylän osakaskunta	14
7. SKP:n Hervannan osasto ry.....	16
8. SKP:n Tampereen Piirijärjestö r.y.	17
9. Tampereen Hervantalaiset ry.....	18
10. Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry, Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry	18
11. Uurasjärvi Aarto	22
12. Vuoristo Esko.....	23
Viranomaistahojen lausunnot	26
1. Tampereen kaupunki / Kaupunkiympäristön kehittäminen / Ympäristönsuojelu	26
2. Tampereen kaupunki / Konsernihallinto / Tilaajaryhmä	28
3. Hämeen tiepiiri	29
4. Pirkanmaan Liitto, maakuntahallitus	29
5. Pirkanmaan maakuntamuseo	30
6. Pirkanmaan ympäristökeskus	30
Yleisötilaisuuden 18.8.2009 muistio	34

Johdanto

Osayleiskaavaehdotus oli nähtävillä 26.6. – 31.8.2009 välisen ajan. Osayleiskaavaehdotuksesta jätettiin 12 muistutusta ja kuusi lausuntoa.

Kangasalan kunta, Aluepelastuslaitos, Tampereen Sähköverkko, liikuntapalvelut ja TeliaSonera ovat ilmoittaneet, että heillä ei ole huomautettavaa kaavasta tai että heillä ei ole tarvetta antaa lausuntoa. Näistä tahoista liikuntapalveluiden kanssa on useamman kerran neuvoteltu osayleiskaavan ratkaisuihin.

Tässä raportissa on muistutuksen jättäjän jälkeen ensin esitetty, mitä muutoksia kaavakarttaan tai mitä muita toimenpiteitä muistutuksessa esitetään tehtäväksi, sitten perustelut muistutuksessa esitetyille toimenpiteille ja lopuksi muut muistutuksessa esitetyt asiat.

Vastine-osiossa on kaupunkiympäristön kehittämisen vastine muistutuksissa ja lausunnoissa esitettyihin asioihin. Tässä osiossa on perusteltu joko tehtyjä ratkaisuja tai kaavaan muistutusten ja lausuntojen pohjalta tehtäviä muutoksia. Koska useammassa muistutuksessa on jätetty palautetta samoista asioista, on vastineissa samaan asiaan vastattu vain kerran, ja muiden muistutusten yhteydessä olevissa vastineissa on viitattu aiemmin kirjoitettuun.

Toimenpide-ehdotusosiossa on keskitytty siihen, millaisia muutoksia muistutukset ja lausunnot aiheuttavat kaavaan.

Yksityisten ja yhdistysten jättämät muistutukset

1. Ahtola Martti Olavi perikunta

Asiainhoitaja Elisa A. Leino

Perikunnan omistama kiinteistö 837-585-0002-0064-D (Salinintie 24) sijaitsee osayleiskaavaehdotuksessa keskuspuistoksi varatulla virkistysalueella (VKV-1).

Muistutuksessa esitetään, että Salinintien eteläpuolinen alue Hervantajärven rannassa muutetaan kaavassa pientalovaltaiseksi asuntoalueeksi (AP-5).

Muistutuksessa perustellaan esitettyä muutosta sillä, että Salinintien varrella olevasta kymmenestä kiinteistöstä osa on jo nyt vakituisessa pientalokäytössä, ja siksi yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi ja alueen perinteisen miljöön säilyttämiseksi tulisi koko Salinintien eteläpuolinen alue muuttaa kaavassa AP-5 –alueeksi.

Vastine

Osayleiskaavaehdotuksen 12.5.2009 mukaan Hervantajärven ranta-alueet on merkitty keskuspuistoksi varatuksi lähivirkistysalueeksi, jolla olevat asuinrakennukset ja lomarakennukset voidaan säilyttää. Kaavamääräys antaa mahdollisuuden kehittämiseen: rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sallitaan sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen on mahdollista. Olevien asuin- ja lomarakennusten rakennuspaikat on merkitty kaavaan. Kaavamääräysten perusteluna on läheisen Hervannan kaupunginosan virkistyskäyttöpaineet, mistä johtuen rannan rakennuspaikkojen kaavamerkintä on erilainen kuin Hervantajärven eteläpuolella, jossa ei ole samanlaisia virkistyskäyttöpaineita. Ranta-alueita voidaan osayleiskaava-alueella kiinteistöjen omistajien niin halutessa muuttaa yleisiksi virkistysalueiksi, mutta kiinteistöjen omistajilla on halutessaan myös mahdollisuus pysyä alueella ja perusparantaa, korjata ja vähäisessä määrin laajentaa rakennuksiaan. Rakennusten laajentaminen ja uudisrakentaminen ratkaistaan pääsääntöisesti tapauskohtaisella lupaharkinnalla.

Kaupunginvaltuusto käsitteli kokouksessaan 15.9.2010 valtuustoaloitetta 25.11.2009. Valtuustoaloitteessa esitettiin osayleiskaava-alueella olevien rantakiinteistöjen muuttamista pientalotalueeksi. Kaupunginvaltuusto päätti, että valtuustoaloite 25.11.2009 ei anna aiheutta toimenpiteisiin.

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta muutoksia kaavaan.

2. Hervantajärven Sinivuokko ry

Simo Järvinen

Hervantajärven Sinivuokko ry on vuokralaisena Hervantajärven rannalla sijaitsevalla tilalla RN:o 2:113 (Salinintie 44).

Muistutuksessa esitetään kaavaehdotuksen hylkäämistä ja mahdollista uudelleen käsittelyä parinkymmenen vuoden kuluttua. Mutta mikäli osayleiskaava jostain syystä hyväksytään, on rannan rakennuspaikat merkittävä RA-merkinnällä. Mahdollista laajaa rantojen lisärakentamista voidaan haluttaessa rajoittaa kaavamääräyksin.

Muistutuksessa perustellaan kaavaehdotuksen hylkäämistä ja uudelleen käsittelyä parinkymmenen vuoden päästä alueen arvokkaan luonnon säilymisellä, hervantalaisten luontovirkistysmahdollisuuksien saatavuudella, Hervantajärven vedenlaadun säilymisellä, ranta-asukkaiden tasavertaisella kohtelulla ja asukkaiden palveluiden riittävyydellä.

Virkistykseen ja luonnon osalta muistutuksessa todetaan, että suunniteltu asukasmäärä tulee tuhoamaan tärkeitä luontoarvoja ja heikentämään alueen merkitystä lähialueiden asukkaiden virkistysalueena. Kaavan yhteydessä esitetyt päinvastaiset tavoitteet (mm. alueen kytkeytyminen Koukkurahkan ja sen ympäristön Natura-alueeseen ja Eila Sihvosen perintömetsän perustaminen) olisi ratkaistava ennen osayleiskaavan vahvistamista tai kaavan yhteydessä.

Hervantajärven vedenlaadun osalta todetaan mm., että suunnitellut kosteikot ja imeytysaltaat eivät pysty pidättämään hulevesiä. Käytöstä poistettu maankaatopaikka saattaa aiheuttaa arvaamattomia päästöjä alueelle. Hervantajärven vedenlaatu uhkaa muuttua sellaiseksi, ettei se sovellu rantavirkistäytymiseen ja virkistyskalastukseen.

Rannan rakennuspaikkojen kaavamerkinnän osalta todetaan, että esitetty kaavamerkintä asettaa Hervantajärven ranta-asukkaat eriarvoiseen asemaan.

Palveluiden osalta todetaan mm., että Hervannan nykyiset palvelut ovat tukkeutuneet varsinkin terveydenhuollon ja sosiaalitoimen osalta jo nyt. Hervannan alueella vireillä olevat tai jo hyväksytyt asemakaavahankkeet tulevat nostamaan nykyisen Hervannan alueen asukaslu-
kua.

Vastine

Osayleiskaavassa on määritelty asuntorakentamiseen ja virkistysalueina käytettävien alueiden rajaukset. Kaava-alueen maa-alasta jää virkistysalueeksi noin 80%. Osayleiskaavaehdotus säilyttää alueen virkistysalueet yhtenäisinä laajoina kokonaisuuksia. Auerajauksia suunniteltaessa on huomioitu kaavaa varten laadittu maisema- ja ympäristöselvitys. Kaava-alueen arvokkaimmat luontoarvot säilyvät, ja rakentaminen sijoittuu maisema- ja ympäristöselvityksen maisemallisten maankäyttösuositusten mukaiselle rakentamiseen soveltuvalle alueelle. Metsien kulumista lisääntyvän käytön seurauksena voidaan vähentää, kun ohjataan päivittäistä liikkumista asuntoalueiden välittömään läheisyyteen rakennettaville väylille kaavaselostuksen periaatekuvan mukaisesti.

Hulevesisuunnittelua on Hervantajärven osayleiskaavan yhteydessä tehty useamassa vaiheessa; ensin luonnosvaiheessa, sitten ehdotusvaiheessa. Suunnitelmia täydennettiin vielä maankaatopaikan hulevesiselvityksellä. Osayleiskaavan hulevesien hallintasuunnitelmassa 10.10.2008 on esitetty keinoja, joilla hulevesiä voidaan pidättää siten, että virtaama Hervantajärveen ei lisäännä nykyisestä edes viiden vuoden välein toistuvan mitoitussateen aikana. Hulevesien käsittelyn ansiosta Hervantajärveen laskevan veden laatu ei merkittävästi heikkene, mutta ei aivan luonnontilaisenaakaan pysy. Hulevesien käsittelyllä pystytään vähentämään kiintoainesta ja siihen sitoutuneita ravinteita ja epäpuhtauksia. Liukoisiin epäpuhtauksiin kuten suolat ja osa ravinteista sekä hygieeniseen laatuun ei esitetyillä käsittelymenetelmillä ole suurta vaikutusta. Suolaa ei kuitenkaan käytetä kokooja- ja tonttikaduilla liukkauden torjun-

taan, joten riski on vähäinen. Hygieenistä laatuhaittaa (ulosteperäisiä bakteereja) tulee rakennetuilta alueilta jäteveden ja huleveden sekoittumisesta, mikä on uusilla alueilla pieni riski. Koirien jätökset ovat mahdollinen haitta, tosin melko pieni sellainen. Liikennealueiden vesien käsittelyä varten voidaan toteuttaa ennen kosteikkoja painanteet, joilla hoidetaan epäpuhtauksia eniten sisältävä hulevesivirtaaman alkuosa. Ruskon maankaatopaikka ei aiheuta riskiä Hervantajärven vedenlaadulle sen jälkeen, kun maankaatopaikan hulevesiselvityksen mukaiset toimenpiteet on toteutettu. Kaavamääräyksen mukaan alueelliset hulevesien käsittelytoimenpiteet on toteutettava ennen rakentamisen aloittamista. Tällä määräyksellä vähennetään rakentamisaikaisia riskejä Hervantajärven vedenlaadulle. Hervantajärven alueen rakentamisella ei siten ole merkittävää vaikutusta Hervantajärven vedenlaadulle. Kaavan vaikutuksista vesistöihin on kerrottu enemmän kaavaselostuksen vaikutusarvioinnin kappaleessa 8.4.

Rannan rakennuspaikkojen osalta kts. vastine muistutukseen 1.

Osayleiskaavan selostusta on täydennetty kertomalla yksityiskohtaisemmin, miten Hervantajärven alueen rakentaminen vaikuttaa Hervannan palveluiden riittävyteen. Asiasta on kerrottu kaavaselostuksen vaikutusarvion kappaleessa ”8.9 Sosiaaliset vaikutukset / Alueen toiminnallisuus”. Tiivistetysti voidaan todeta, että Hervantajärven alueen rakentaminen ei aiheuta merkittäviä ongelmia Hervannan palveluiden riittävyydelle, mikäli Vuoreksen alueen palvelut rakentuvat suunnitelmien mukaisesti.

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta muutoksia kaavaan.

3. Hervanta-Seura ry

Esko Vuoristo, Arvo Saarni

Hervanta-Seura ry esittää muistutuksessaan osayleiskaavaehdotuksen hylkäämistä, sen palauttamista uudelleen suunniteltavaksi, rannan rakennuspaikkoja merkittäväksi kaavaan RA-merkinnällä, yksityisteiden sekä Hervantajärven luontopolun, Suolijärven yhdysväylän ja Lorrunkorven keissutien merkitsemistä kaavaan. Kaavoituksen yhteydessä alue on liitettävä esitettyyn Hervantajärven pohjoisrannan, Koukkurahkan Natura-alueen ja Lepokallion seudun kansallispuistoon. Lisäksi muistutuksessa todetaan, että käytöstä poistetun maankaatopaikan vallien levittäminen etelään aiheuttaa kaavaan todennäköisesti rajausmuutoksia.

Osayleiskaavaehdotuksen hylkäämistä ja kaavoituksen siirtämistä vuoden 2025 jälkeiseen aikaan ei ole muistutuksessa perusteltu millään yksittäisellä argumentilla, vaan kaiken muistutuksessa esitetyn voi todeta olevan perustelua ehdotuksen hylkäämiselle ja kaavoituksen siirtämiselle myöhäisempään ajankohtaan.

Rannan rakennuspaikkojen osalta muistutuksessa todetaan mm., että RA-merkintä on liitettävä kaavan merkintöjen selityksiin yleisesti omaksutun sisällön mukaisesti loma-asunnon rakennuspaikan symbolina. Kaavaehdotuksen nykyistä merkintää muistutuksessa pidetään erityisen röyhkeänä syrjintänä ja salattujen tahojen hyväksi tehtynä suosintana. Hervantajärven eteläpuolella on käytetty merkintää (iso) RA tai maa- ja metsätalousalue, ja Lempäälän puolella sallitaan normaali lomarakentaminen, mikä osoittaa kiinteistöomistajien syrjinnän saman järven rannoilla. Ympäristönsuojeluasetuksen vuoksi monien loma-asuntojen jätevedenpuhdistus on rakennettava yksityisesti usean tuhannen euron kustannuksella. Monille kiinteistöille on rakennettu korkein kustannuksin yksityistiet, joiden ylläpito imee jatkuvasti

rahoja. MRL 166 §:n mukaisesti kiinteistön omistajilla on kunnossapitovelvollisuus, jonka taloudellisuus ylittää kohtuullisuuden, mikäli kiinteistön arvo virkistysalueella sen johdosta pääsee heikkenemään. Muistutuksessa vaaditaan selvitystä yksityisten ja yhteisöpohjaisten kiinteistönomistajien loma- ja vakinaisten asuntojen kaavoituskäytännöstä ja niiden vaikutuksista omistajiin kohdistuvaan kohtuuttomaan haittaan tai taloudelliseen haittaan ehdotuksessa verraten niitä luonnosvaihtoehtojen A ja B vastaaviin sekä Hervantajärven eteläpuolen kiinteistöihin. Tampereen kaupungin viidessä ratkaistussa tai vireillä olevassa osayleiskaavassa jopa 200 rantakiinteistön pientalotonttia muutetaan virkistysalueiksi. Näin tuhotaan jopa kolmen vuoden pientalotonttitarjonta.

Luontopolkujen merkitsemistä kaavaan on perusteltu mm. sillä, miten nämä luontopolut liittyvät laajempaan kokonaisuuteen, esimerkiksi naapurikuntiin asti ulottuviin Kaarinan- ja Birgitanpolkuihin.

Alueen liittämistä kaavoituksen yhteydessä laajempaan kansallispuistoon perustellaan toteamalla 31.5.2005 ympäristö- ja rakennuslautakunnan käsittelyssä olleen suojeluesityksen hylkäämisen olleen perusteeton ja osoittaneen, ettei Tampereen kaupungilla ole halua suojella alkuperäisen Hervannan maisemaa tai pinnanmuodostusta. Muistutuksessa viitataan Pirkanmaan luonnonsuojelupiiriin, Tampereen ympäristönsuojeluyhdistyksen jne. 26.4.2006 uudistamaan suojeluesitykseen ja Hervannan yhdistysten verkoston ympäristö- ja kaavoitusaiheisessa kokouksessa 26.3.2009 esittämään kansallispuiston perustamiseen. Kansallispuiston osalta todetaan, että Hervanta on luovuttamassa ulkoilu- ja vaellusalueensa Vuoreksen kaupunginosaksi ja että Ruskontien eteläpuolella on vielä jäljellä palanen alkuperäisen Hervannan metsätaipaleen lähes tietöntä, ojitamatonta vanhaa metsää kallio-
kurumuodostelmineen.

Kaavan rajausmuutostarpeiden osalta todetaan, että Hiidenmäkeen johtavaa katua joudutaan siirtämään levitettävän maankaatopaikan maa-aineksen vuoksi. Se osoittaa, miten hatarasti maankaatopaikan ympäristövaikutukset on selvitetty osayleiskaavan yhteydessä.

Edellä mainittujen muutosehdotusten lisäksi muistutuksessa on todettu mm. seuraavaa:

Tampereen kaupunki on jättänyt MRL:n kahdeksanteen lukuun perustuvan vuorovaikutuksen ja osallisten vaikutusmahdollisuudet elinympäristöönsä hyvin huonoon tilaan ja kohdellut osallisia huonon hallintotavan mukaisesti. Osallisyhmää on vähätelty koko kaavoituksen ajan. Vuorovaikutus on ollut tuloksetonta ja hyvin epätydyttävää. Osalliset halusivat neuvotella kaupunginvaltuuston ryhmänjohtajien kanssa, mutta tämä estettiin.

Muistutuksessa epäillään Pirkanmaan ympäristökeskuksen *(nykyisin Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus; kaavaehdotus oli nähtävillä ennen valtion aluehallinnon uudistusta. Siksi jäljempänä tässä raportissa on usein puhuttu Pirkanmaan ympäristökeskuksesta.)* olevan esteellinen toimimaan osallisten ja muiden tahojen viranomaisneuvottelujen järjestäjänä. Tätä perustellaan suljetun maankaatopaikan prosessiin liittyvillä seikoilla. Muistutuksessa todetaan, että Tampereen kaupunki ja Pirkanmaan ympäristökeskus ovat laiminlyöneet ympäristönsuojelulain 91 §:n mukaisen esitutinnan vireillepanon muun muassa tämän nähtävillä olevan yleiskaavoituksen elimellisenä osana. Tällä perusteella kaavoitus on keskeytettävä lainvastaisuus-, rikos- sekä esteellisyys- ym. epäilyjen lainvoimaisen ratkaisun saamisen ajaksi. Maankaatopaikan osalta on saatava julkinen keskusrikospoliisitutkinta kaupunginhallituksen vireille panemana. Kaava-alueen rajan muutos maankaatopaikan lähistöllä on tehty, jotta voitaisiin peittää alueeseen liittyvät rikosepäilyt. Rajamuutokseen liittyy virka-, talous- ja ympäristörikosepäilyjä, joten Tampereen kaupungin virka- ja luottamushenkilöiden toiminta tässä kaavoituksessa on varsin epäilyttävää ja tulee saattaa viranomaistutkintaan pikaisesti.

Alueen asukaslukutavoite asetettiin huomioimatta lainkaan alueen sietokykyä ja sen vaikutuksia vedenjakaja-alueen lähes luonnontilaiseen ympäristöön ja toisaalta vesistöön.

Hydrologista selvitystä (hulevesiselvitystä) esitetään hylättäväksi, koska laatijatahoa on syytä epäillä esteelliseksi laatimaan suuren rahoittajatahonsa ympäristön tilaan vaikuttavaa asiakirjaa ja siksi, ettei selvitys täytä siltä vaadittavaa asiasisältöä. Muistutuksessa todetaan, että selvityksestä puuttuu rakentamisen vaikutukset Hervanta- ja Makkarajärven tilaan. Miten rakentamisen alta tehtävä metsien motorisoitu kaato, lietettä irrottava kaivuu- ja maansiirtotyöt, louhinnan räjäytysaineiden päästöt, liikenteen lisääntyminen ja muu yhdyskuntajätteiden leviäminen asuinalueilta vesistöön tulevat vaikuttamaan Hervantajärven vedenlaatuun? Millainen on järven virkistysarvo sen jälkeen, kun vesistö on vaurioitettu?

Sosiaalista vaikutusarviointia ei ole lainkaan laadittu. Kestävän kehityksen vaikutusarvio osoittaa kaupunkimaisen asutuksen sijoittamisen olevan epäsuotuisaa. Näin ollen kaupunginhallituksen kaavoituspäätös on kansalaisia erehdyttävä.

Kaava-aineistossa ei ole lainkaan esitetty kaava-alueen massoitusta, joka havainnollistaisi, miten suunniteltu uusi alue soveltuu ympäröivään kaupunkirakenteeseen, luonnontilaiseen ympäristöön ja suunnitellun 2-kehän läheisyyteen.

Ruskontien liikenne-ennusteita on muutettu aiemmin tiedossa olleista. Liikenteen muutostenusteita eikä myöskään mahdollisen kiskoliikenteen vaikutusta osayleiskaavaehdotukseen ole ollenkaan tuotu osallisten tietoon.

Lisäksi muistutuksen osana on osayleiskaavan luonnosvaihtoehdoista Hervanta-Seura ry:n 16.8.2007 jättämä mielipide. Muistutuksen tässä osiossa on pitkälti samoja asioita kuin edellä olevassa tiivistelmässä on mainittu, mutta kaavaprosessiin liittyviä Hervanta-Seuran epäkohdiksi kokemia asioita on käyty tässä osiossa läpi yksityiskohtaisemmin.

Muistutuksen liitteenä on myös Hervanta-Seura ry:n ja Tampereen Hervantalaiset ry:n 15.10.2008 Pirkanmaan ympäristökeskukseen lähettämä neuvottelupyynnö osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä (neuvottelu käytiin 11.12.2008) sekä 20.1.2009 päivätty eriävä mielipide ja vastine osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä käydyn neuvottelun muistiolounnokseen 31.12.2008. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä järjestetyn neuvottelun 23.1.2009 päivättyä muistiota ja ympäristökeskuksen 30.4.2009 päiväämää vastausta yhdistysten kirjeeseen Hervanta-Seura vaatii hylättäväksi ja poistettavaksi kaavoituksesta ja esittää, että järjestettäisiin uusi neuvottelu toisen ympäristökeskuksen tai Suomen ympäristökeskuksen johdolla sekä keskusrikospoliisin läsnä ollessa.

Vastine

Rannan rakennuspaikkojen osalta kts. vastine muistutukseen 1. Rakennuspaikkojen merkitseminen kaavaan nousi esille kaupunginhallituksen suunnittelujaoston käsitellessä osayleiskaavaehdotusta kokouksessaan 10.11.2008, ja osayleiskaavaehdotuksen 12.5.2009 kaavamerkinnät ja –määräykset on tehty tämän pohjalta. KHO on tehnyt aikanaan päätöksen ra-merkinnän lainmukaisuudesta, ja osayleiskaavassa käytetty kaavamerkintä on kehitetty tästä merkinnästä. Kaupunginvaltuusto käsiteli kokouksessaan 15.9.2010 valtuustoaloitetta 25.11.2009. Valtuustoaloitteessa esitettiin osayleiskaava-alueella olevien rantakiinteistöjen muuttamista pientaloalueeksi. Vastauksessa valtuustoaloitteeseen todettiin mm., että pidetään tarkoituksenmukaisempaa suunnata sekä suunnitteluresurssit että rakentamisinvestoinnit niihin kohteisiin, joissa tosiasiallisesti muodostuu uusia rakennuspaikkoja Tampereelle asumaan haluaville perheille. Nykyisten kiinteistöjen osoittamisella ympärivuotisen asumisen ra-

kennuspaikoiksi ei ole vaikutusta tonttitarjonnan tai asumismahdollisuuksien lisääntymiseen.

Osayleiskaavaehdotuksen itäisin pääulkoilureitti on osoitettu jotakuinkin Lorunkorven keissutien kohdalle, joskaan se ei täysin vastaa keissutien sijaintia. Tältä osin kaavamerkintöjä voidaan muuttaa. Hervantajärven luontopolusta osa jää rakentamisen alle, eikä polkua siltä osin ole syytä merkitä kaavaan. Jo ennen Hervantajärven luontopolun rakentamista on ilmaistu kaavoituksen keskeneräisyys tällä alueella ja ilmaistu, että luontopolku ei todennäköisesti voi kokonaisuudessaan säilyä sillä paikalla, mihin se aikanaan suunniteltiin ja missä se tällä hetkellä on. Kaava-alueen eteläosassa on erilaisia virkistysreittejä, jotka kulkevat keskenään eri paikoissa; mm. Hervantajärven luontopolku ja Suolijärveltä Taivalpirtille johtava latureitti. Nämä eri paikoissa kulkevat reitit on kaavassa osoitettu yhdellä suoralinjaisella viivasymbolilla, joka kulkee jotakuinkin näiden reittien välimaastossa. Asiasta on kerrottu kaavaseloituksessa. Nykyisiin reitteihin nähden eri paikkaan osoitettu pääulkoilureittimerkintä ei tarkoita sitä, että metsään olisi tarkoitus tehdä uusi reitti uuteen paikkaan, vaan reitit voivat säilyä nykyisillä paikoillaan.

Kansallispuistojen perustaminen ratkaistaan valtakunnallisesti, ja niiden kehittäminen vaatii vuosikymmenien panostamisen. Pirkanmaalla on jo kaksi hyvin saavutettavissa olevaa kansallispuistoa, jotka vaativat edelleen kehittämistä. Kaava-alueen muun suojelun osalta voidaan todeta, että kaavassa on maisema- ja ympäristöselvitykseen pohjautuen osoitettu rakentaminen parhaiten rakentamiseen soveltuville alueille. Lajistollisesti ja maisemallisesti arvokkaimmat alueet on osoitettu virkistysalueiksi laajoina yhtenäisinä kokonaisuuksina. Suurin osa virkistysalueista on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeäksi alueeksi ja kaikkein arvokkaimmat alueet alueen osaksi, jolla on luonnonsuojellista arvoa. Viime aikoina käytössä olleita liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei jää korttelialueille. Lajille suotuisista ja soveltuvista alueista muuttuu kaava-alueella vain noin 10% rakentamisalueiksi, ja kulkuyhteydet laajempiin metsäalueisiin säilyvät. Havaitut kolme lepakkoaluetta jäävät virkistysalueille, eikä rakentaminen heikennä lepakoiden asemaa kaava-alueella. Ruskontien varteen rakentaminen aiheuttaa vähiten haittaa linnustolle vaikka pienentääkin linnustoltaan arvokkaiden alueiden kokoa. Pinta-alan pieneneminen ei kuitenkaan merkittävästi vaaranna minkään lintulajin esiintymistä Hervantajärven alueella, koska alueelle jää riittävästi sopivia elinympäristöjä ja yhteydet laajempiin metsäalueisiin säilyvät. Joidenkin lintulajien osalta maankäytön muutokset todennäköisesti johtavat lajien siirtymiseen nykyiseltä alueeltaan. Maisema- ja ympäristöselvityksessä löydetyistä 45 avainbiotoopista kahdeksaan kaavalla on välittömiä vaikutuksia, kolmeen välillisiä. Osayleiskaava-alueen vanhoista metsistä (puuston ikä yli 60 vuotta), joita on noin 100 hehtaaria, 10 % on rakentamiseen osoitetulla alueella. Hyönteistön osalta merkittävimminä alueina on pidettävä avainbiotoopeiksi luokiteltuja ja muita huomionarvoisia kohteita sekä vanhoja erityisesti lahoppuuta sisältäviä metsiä. Näistä suurin osa on osayleiskaavaehdotuksen virkistysalueilla. Tämän pohjalta voidaan todeta, että osayleiskaavaehdotus ottaa varsin hyvin huomioon alueen luontoarvot.

Maankaatopaikan vallien uudelleenmuotoilu on huomioitu kaavan aluevarauksissa, mm. katulinjan suunnittelussa. Kadun tarkka sijainti ja korkeustasot määritellään asemakaavoituksen ja katusuunnitelman yhteydessä.

Osallistuminen ja vuorovaikutus osallisten kanssa on vaikuttanut kaavan lopputulokseen. Kesällä 2007 nähtävillä olleista luonnosvaihtoehdoista jatkokehittelyyn valittiin vaihtoehto C, jota pidettiin jätetyissä mielipiteissä parhaana luonnosvaihtoehtona. Tämän valinnan myötä luovuttiin kaupunkirakenteen ulottamisesta Hervantajärven

rantaan saakka. Samassa yhteydessä luovuttiin myös luonnosvaihtoehdossa A olleesta Makkarajärven lounaispuolella sijainneesta pientaloalueesta, koska saadun palautteen myötä virkistysalueen yhtenäisyys katsottiin suuremmaksi arvoksi kuin pientalotontit hyvään ilmansuuntaan olevalla rinteellä. Makkarajärven luoteispuolella virkistysalueet ovat laajemmat kuin luonnosvaihtoehdossa C. Kaupunginhallituksen suunnittelujaoston käsitellessä osayleiskaavaehdotusta kokouksessaan 10.11.2008 virkistysaluetta laajennettiin saadun palautteen vuoksi ns. Hervantajärven pohjoisrannalla siten, että pohjoisranta on ehdotuksessa 12.5.2009 lähes kokonaisuudessaan virkistysaluetta. Tämän pohjalta voidaan todeta, että osayleiskaavasta annettu palaute on vaikuttanut kaavaratkaisuun varsin merkittävästi.

Osayleiskaava-alueen rajausta muutettiin syksyllä 2006 siksi, että asemakaavassa voidaan tehdä osayleiskaavaa yksityiskohtaisempia määräyksiä toimenpiteiden suhteen ja siksi, että rajausmuutosta tehtäessä ajateltiin asemakaavan etenevän osayleiskaavaa nopeammin. Kun osayleiskaava onkin edennyt asemakaavaa nopeammin, oli mm. maankaatopaikan hulevesisuunnitelman laatiminen tarpeen tehdä Hervantajärven osayleiskaavatyön yhteydessä. Muutoin voidaan maankaatopaikasta todeta, että Ramboll on laatinut syksyllä 2007 maankaatopaikan pilaantuneisuudesta selvityksen, jota Pirkanmaan ympäristökeskus on pitänyt riittävänä selvityksenä. Selvityksen pohjalta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä käydyssä neuvottelussa todettiin, että on syytä selvittää toimenpiteet, joiden myötä maankaatopaikka ei aiheuta vaaraa Hervantajärven vedenlaadulle. Planeko laati maankaatopaikan hulevesisuunnitelman keväällä 2009. Toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen maankaatopaikka ei muodosta riskiä Hervantajärvelle eikä muutenkaan lähiympäristölleen.

Alustavien tavoitteiden yhteydessä keväällä 2006 asetettiin alueen asukaslukutavoitteeksi 1500-4000. Mm. hulevesien hallintasuunnitelman perusteella voidaan todeta, että alueelle voidaan sijoittaa osayleiskaavaehdotuksen mukaiset 3000 asukasta. Tämä edellyttää luonnollisesti hallintasuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista.

Hulevesien hallintasuunnitelmaa koskien ei ole ilmennyt mitään sellaista syytä, jonka vuoksi sitä olisi tarpeen päivittää osayleiskaavan yhteydessä. Hulevesien hallinnan toteuttamistavat täsmentyvät asemakaavoituksen yhteydessä. Hulevesien laadusta on kerrottu vastineessa muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry).

Osayleiskaavan vaikutusarvioinnissa on esitetty kaavan sosiaaliset vaikutukset.

Yksityisteiden osalta osayleiskaava ei muuta tilannetta nykyiseen nähden, joten niitä ei ole tarpeen merkitä kaavaan.

Osayleiskaavaehdotuksessa ei ole esitetty alueen massoittelua. Osayleiskaavaehdotuksessa kerrostalovaltaiset asuntoalueet on sijoitettu Ruskontien läheisyyteen ja pientalovaltaiset asuntoalueet kauemmaksi Ruskontiestä. Ratkaisun myötä virkistysalueiden läheisyydessä rakentaminen on matalaa ja virkistysalueet säilyttävät paremmin nykyisen luonteensa. Kerrostalojen avulla on mahdollista suojata muuta aluetta Ruskontieltä tulevalta melulta myös siinä vaiheessa, kun Ruskontie on osa 2-kehää. Kerrostalojen avulla voidaan luoda kaupunkimaista ympäristöä tulevan kehän varten.

Hervanta-Seuran luonnosvaiheessa jättämään mielipiteeseen on vastattu jo aiemmin.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä käydyn neuvottelun muistio ja Pirkanmaan ympäristökeskuksen vastine yhdistysten kirjeeseen ovat olennainen osa kaavan materiaalia. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävydestä käytävän neuvottelun järjestäjätahoksi on maankäyttö- ja rakennuslaissa määritelty alueellinen ympäristökeskus (nykyään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus). Myös viranomaishuoneistot on laissa määritelty käytäväksi alueellisen ympäristökeskuksen kanssa.

Toimenpide-ehdotus

Ulkoilureitti merkitään kaava-alueen itäosassa paremmin nykytilannetta vastaavasti, Lorunkorven keissutien kohdalle.

Muilta osin muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

4. Koivu Sirpa

Muistutuksessa esitetään, että osayleiskaavaehdotus hylätään ja aluetta koskevat rakennushankkeet siirretään vuoden 2025 jälkeiseen aikaan. Kaavoitus- ja rakentamistarpeesta Hervannan alueella on tehtävä uusi selvitys.

Muistutuksessa todetaan, että osayleiskaavan toteutuminen merkitsee Hervannan vanhojen ja Tampereenkin mittakaavassa ainutlaatuisten vanhojen erämaametsien turmeltumista. Ulkoilu- ja virkistysmaastot supistuvat merkittävästi. Jäljelle jäävät metsäalueet muuttuvat saavuttamattomiksi, ja asutuksen vuoksi jäljelle jäävät alueet kuluvat niin, että menettävät alkuperäisen luonteensa. Virkistyskäyttöön tarkoitettujen metsäneliöiden laskeminen on tarkoitushakuista ja perustelee rakentamista.

Kolmen uuden alikulkutunnelin rakentaminen ei muuta tilannetta nykyistä paremmaksi tai entistä kummemmaksi. Tiehän on ollut aina ylitettävissä tai alitettavissa.

Hervantajärven osayleiskaavaa valmisteltaessa on osallistumisen järjestäminen ollut puutteellista eikä osallisten esityksiä ole huomioitu osayleiskaavassa ja siihen liittyvässä päätöksenteossa.

Vaikutusten arvioinnin laadinnan menetelmistä ja sen pohjana olevista arvoista ei kaavaselostuksessa ole tietoa. Arvioinnissa esitetyt arvot ei ole sovittu yhdessä osallisten eikä käyttäjien kanssa. Rakentamisen vaikutuksista esitetyt arviot ovat näin ollen vain tarkoitushakuisia mielipiteitä ja johtavat yhteen sen tekijöiden haluamaan lopputulokseen eli Hervantajärven alueen kaavoittamiseen ja rakentamiseen. Muistutuksessa on esitetty tästä vaikutusarvion sisällöstä joitain esimerkkejä ja vasta-argumentteja.

Vastine

Yleiskaavaohjelman mukaiset kaavahankkeet liittyvät kaupungin ja kaupunkiseudun kasvuennusteisiin ja –tavoitteisiin. Hervantajärven alueen asuntomäärä vastaa noin 75% kaupungin yhden vuoden asuntorakentamisen määrästä. Pitkällä aikavälillä vuosittaisesta rakentamisesta Tampereella noin puolet liittyy väkiluvun kasvuun ja puolet asumisväljyyden kasvuun, joka on seurausta lähinnä keskimääräisen asuntokuntakoon pienenemisestä. Hyväksytyissä yleiskaavoissa on kaupungin omistamalla maalla varantoa noin 3 – 4½ vuoden asuntorakentamista varten ja yksityisen omis-

tamalla maalla noin 2 – 3½ vuoden asuntorakentamista varten. Näistä asioista on kerrottu tarkemmin osayleiskaavan selostuksessa kappaleessa 4, osayleiskaavan tavoitteet. Uudet täydennysalueet pyritään sijoittamaan joko olevan kaupunkirakenteen sisälle tai olevan rakenteen välittömään läheisyyteen. Rakentamisen syyt Tampereen alueella eivät ole pelkästään kaavoituksellisia kysymyksiä, vaan rakentaminen liittyy vahvasti mm. Tampereeseen merkittävänä opiskelukaupunkina. Muuttovoitolla mitattuna kaupunki sai vuonna 2006 muuttovoittoa opiskelijoista yli 1300 henkeä (nettomuutto) ja esimerkiksi liike-elämän palveluksessa olevista yli 400 henkeä.

Hervantajärven alueen rakentamisen vaikutuksista luontoarvoihin ja metsien kulumiseen on kerrottu muistutusten 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry) ja 3 (Hervanta-Seura ry) vastineiden yhteydessä. Virkistysalueiden laatua ei luonnollisesti voi mitata vain neliömetreillä asukasta kohden. Virkistysalueiden saavutettavuuteen on kiinnitetty osayleiskaavassa huomiota säilyttämällä ns. Hervantajärven pohjoisranta virkistysalueena käytännössä kokonaisuudessaan. Hervantajärven rantaan ei ole osoitettu uutta rakentamista. Asuntoalueiden ja virkistysalueiden rajat on rajattu siten, että pääulkoilureiteillä säilyy pääosin tunne metsässä liikkumisesta, ja tällaisia reittejä myöten on mahdollisuus liikkua kaava-alueen etelä- ja itäosissa oleville virkistysalueille.

Alikulkutunneleilla varaudutaan tilanteeseen, jolloin Ruskontie on osa seudullista 2-kehä –yhteyttä. Tällöin tien estevaikutus on selvästi nykyistä suurempi. Keskimäinen alikulkutunneli on tarpeellinen jo Hervantajärven alueen rakentuessa, koska sen kautta toteutuu viihtyisä kevyen liikenteen yhteys Hervannan itäosan laajoille työpaikka-alueille.

Osallistumisen vaikutuksesta kaavaan, kts. vastine muistutukseen 3 (Hervanta-Seura).

Vaikutusarvioinnissa on esitetty kaavan keskeiset vaikutukset. Eri tahoilla saattaa olla erilaisia näkemyksiä siitä, onko jokin tietty vaikutusarvioinnissa esitetty kaavan vaikutus positiivinen, neutraali vai negatiivinen asia.

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

5. Lehti Milla, Lehti Lauri

Muistutuksessa esitetään, että Hervantajärven osayleiskaavaehdotus hylätään ja metsiin kohdistuva rakentaminen lopetetaan Hervannassa.

Näitä vaatimuksia muistutuksessa on perusteltu mm. seuraavasti:

Jo valmiiksi todella suuren lähiön kasvattaminen entisestään, Hervannalle ja koko Tampereelle korvaamattoman arvokkaita luontoalueita tuhoten, on äärimmäisen lyhytnäköistä, harmitsematonta ja negatiivisista seurauksista piittaamatonta toimintaa.

Rakentamisen ja metsänhakuun vaikutukset eivät ulotu vain kaava-alueelle. Hulevesien myötä suuri alue metsää ja järveä rantoineen tulee kuormittumaan. Metsän muuttuminen kasvavan ihmismäärän aiheuttaman kulumisen, saastumisen ja hoitohakkuiden seurauksena vie asukkailta mahdollisuuden virkistäytyä lähellä asuinalueitaan aidossa, puhtaassa met-

sässä. Tällaisia alueita olisi tarpeen varjella. Suunnitelman vaikutukset ulottuvat paljon laajemmalle kuin mitä suunnittelijat antavat ymmärtää. Puhtaat ja mahdollisimman laajat metsä- ja vesialueet riittävän lähellä asukkaita ovat hyvin tärkeä osa hyvää viihtyvyyttä ja terveyttä ylläpitävää ympäristöä.

Tampereella ei ole mitään pakottavaa tarvetta asuttaa alueelleen yhä enemmän ja enemmän tulokkaita. Tässä yhteydessä muistutuksessa on puhuttu myös liikenteestä ja todettu, että parempi olisi kehittää sujuvaa ja joustavaa joukkoliikennettä myös kuntien välille kuin ahtaa liikaa ihmisiä jo ennestään suuriin asutuskeskuksiin – varsinkin, kun ahtaminen johtaa sekä uusien että vanhojen asukkaiden heikentyviin elinolosuhteisiin ja huonoon viihtyvyyteen. Ollaan jo lähellä tilannetta, jossa ei Tampereella eikä Hervannalla ole enää aihetta kehuskella sopivalla koollaan saati luonnonläheisyydellään, jotka ovat tähän mennessä olleet varsin hyviä valtteja vakituisten asukkaiden houkuttelussa. Ei ole mitään järkeä tuhota näitä ominaisuuksia lyhytnäköisellä hyödyntämisellä.

Virkistysalue ei tarkoita vain valaistua lenkkipolkua. Asutuksen reuna-alueita ei voi mitenkään verrata paikalla tällä hetkellä kasvavaan metsään. Päästäkseen virkistäytymään riittävälle etäisyydelle kaupunkialueesta on metsässä liikkujan pakko kulkea hyvinkin kauas entisiltä virkistysalueiltaan. Hervannasta on jo nyt pitkä matka hiljaiseen ja eliöstöltään sekä kasvistoltaan monilajiseen metsään, josta on turvallista keräillä sieniä ja marjoja.

Kaavasuunnitelmissa on runsaasti ratkaisemattomia, suunnittelemtomia ja suunnittelijoiden ymmärryksen ylittäviä seikkoja, jotka kuitenkin aiheuttavat suuria riskejä kyseessä olevalle luonnonympäristölle ja asukkaille. Tällaisina puutteina on mainittu seuraavat asiat: virkistysalueiksi suunniteltujen alueiden merkinnät, hulevesien käsittely, mahdollisesti ympäristöriskiksi luokiteltavien ja kaavassa vaikuttavien seikkojen sivuuttaminen, liikenteen ongelmapaikkojen ratkaisemisen tarve ennen kaavan toteuttamista ja uuden asutuksen aiheuttama kuormitus palveluihin, jotka ovat jo nyt liian kovalla kuormituksella. Kaikista näistä asioista on muistutuksessa esitetty pidemmät perustelut.

Toistaiseksi on kokematta, miten Vuores vaikuttaa Hervannan palveluiden ja liikenteen kuormittumiseen. Todennäköistä on, että molemmat asuinalueet tulevat kärsimään toistensa vaikutuksista.

Vastine

Hervantajärven alueen rakentamisen vaikutuksista luontoarvoihin ja metsien kulumiiseen on kerrottu muistutusten 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry) ja 3 (Hervanta-Seura ry) vastineiden yhteydessä. Virkistysalueiden saavutettavuudesta on kerrottu vastineessa muistutukseen 4 (Sirpa Koivu).

Rakentamisen vaikutuksista Hervantajärven vedenlaatuun on kerrottu vastineessa muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry).

Rakentamisen syistä on kerrottu vastineessa muistutukseen 4 (Sirpa Koivu) ja kaavaselostuksen kappaleessa 4. Kaava-alueelta on hyvät kestävä kehityksen periaatteiden mukaiset liikenteelliset yhteydet monille suurille työpaikka-alueille. Hervannan ja Ruskon työpaikka-alueet ovat suunnitellun kevyen liikenteen verkon ansiosta hyvin saavutettavissa. Mm. Tampereen keskustan työpaikka-alueet ovat hyvin saavutettavissa joukkoliikenteellä sen myötä, että Hervantajärven asukkaista noin 80% tulee asumaan 200 metrin ja noin 90% 300 metrin etäisyydellä joukkoliikenteen pysäkeistä. Tampereen keskustan, Hervannan ja Ruskon alueilla on 40% Tampereen ja 30% koko kaupunkiseudun työpaikoista.

Maankaatopaikan selvityksistä ja toimenpiteistä on kerrottu vastineessa muistutukseen 3 (Hervanta-Seura ry).

Palveluiden osalta kts. vastine muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry).

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

6. Messukylän osakaskunta

Juhani Korkeila, Tarmo Nenonen

Messukylän osakaskunta toimii mm. Hervantajärven alueella. Yhteisalue lain mukaan osakaskunnan tehtävänä on huolehtia yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden hallinnosta ja aluetta tai etuutta koskevien muiden asioiden hoidosta.

Muistutuksessa esitetään, että nähtävillä ollut osayleiskaavaehdotus hylätään ja että kaavoitus siirretään vuoden 2025 jälkeiseen aikaan. Mikäli osayleiskaava palautetaan uudelleen suunniteltavaksi, vaaditaan muistutuksessa, että osakaskunnan ja sen jäsenten vaatimukset, edut ja oikeudet palautetaan täysimääräisesti. Rannan rakennuspaikat on merkittävä kaavaan merkinnällä RA.

Osayleiskaavaehdotuksen hylkäämistä perustellaan kaikella muistutuksessa esitetyllä. Kaavahankkeen siirtämistä vuoden 2025 jälkeiseen aikaan perustellaan sillä, että kaavoitus on käynnistetty ja sitä on viety eteenpäin ennenaikaisesti sekä osallisista ja osallisryhmästä piittaamattomalla, epäonnistuneella vuorovaikutuksella maankäyttö- ja rakennuslain vastaisesti. Osakaskunta katsoo, että kaavoitusta voidaan siirtää kaupunkirakenteen laajennustarpeen häiriintymättä.

Osakaskunta katsoo, että kaavaehdotus vaikuttaa merkittävästi vuosisataisia perusoikeuksia hävittävinä Messukylän osakaskunnan osakkaisiin sekä heidän oikeuksiinsa.

Alueelle asetetut tavoitteet ovat liioiteltuja ja vääränaikaisia.

Muistutuksessa puututaan osayleiskaava-alueen rajaukseen Hiidenmäen asemakaava-alueen ja maankaatopaikan osalta. Kaupunginvaltuuston päättäessä kantakaupungin yleiskaavasta 27.5.1998 valtuusto edellytti hydrologista asiantuntijaselvitystä muun muassa näistä alueista. Osayleiskaava-alueelle laadittu hydrologinen selvitys ei anna ohjetta alueen käytölle sen hydrologian kannalta, vaan uhkaa tuhota tärkeän valuma-alueen osan ja sen alapuoliset vesialtaat ikuisiksi ajoiksi lopettaen osakaskunnan ikaikaiset nautintaoikeudet. Maankaatopaikasta laadittua hulevesiselvitystä osakaskunta pitää ennenaikaisena, lainvastaisena ja pintapuolisena ja vaatii selvityksiä hylättäväksi.

Yleiskaavoituksessa on ilmennyt muun muassa kohonneita tyyppipitoisuuksia, joiden alkuperä epäiltävästi viittaa maankaatopaikan päästöihin ja Ruskontien vaikutukseltaan selvittämättömiin pakokaasupäästöihin. Rakennustoiminnan myötä seuraavat vanhojen metsien motorisoitu hävittäminen, kaivinkoneellistetut maansiirtotyöt ja räjähdysaineilla suoritettava louhinta tulevat kasvattamaan olennaisesti liete-, typpi- ja muita hulevesipäästöjä hyvin lähellä puhdasvetisten Hervantajärven ja Makkarajärven ranta-alueita.

Hervantajärven virkistysarvo on vaarantunut jo Hervannan ja Ruskontien tähänastisilla rakentamisilla. Nämä ovat kuormittaneet muun muassa jokirapukannan ruttoaalloilla ja kasviston muutoksella, niin ettei tiettävästi alkuperäinen rapukanta ole uudistunut osakaskunnan ponnistuksista huolimatta. Yleiskaavoituksessa ei ole selvitetty tähänastisia muutoksia vesistön eliöstön ja lajikannan tilassa. On myös selvittämättä, miten asuntoalue vaikuttaa olemassa olevan eliöstön ja lajien tulevaisuuteen. Luontoselvityksen sisältö on riittämätön erityisesti järvialueen lajitojen ja eliöstöjen suhteen. Koska näitä ei ole huomioitu, tulevat mm. lintu- ja habitaattidirektiivien lajit ja niiden elinympäristöt tuhoutumaan ilman reuna- ja pienilmastoselvityksen puutteesta johtuvia huomioimattomia vaikutuksia.

Osakaskunta ei hyväksy järven eri rannanosien epäyhdenvertaista kohtelua yleiskaavoituksessa. Hervantajärven eteläpuolella ja saarissa kaavamerkintä on loma-asuntoalue (RA) tai maa- ja metsätalousalue. Poliisien Majarannan alue on merkitty osayleiskaavaehdotuksessa eri merkinnällä kuin muut rantakiinteistöt. Järven pohjoisrannalla on tällä hetkellä vapaata virkistysaluetta enemmän kuin rakennettujen kiinteistöjen rantaviivaa. Hervantajärven pohjoisrannan kiinteistöt on merkittävä kaavaan merkinnällä RA. Viidessä toteutetussa tai vireillä olevassa yleiskaavassa aiheutetaan jopa 200 rantakiinteistön muuttaminen virkistysalueiksi. Lukema on ristiriidassa kaupungin pientalotavoitteiden kanssa. Muistutuksessa todetaan lähinnä rannan kaavamerkintöihin viitaten, että kaavan osallisryhmä ei ole päässyt vaikuttamaan olennaisesti osallisten oikeuksia koskeviin aiheisiin.

Muistutuksessa viitataan osayleiskaava-alueesta tehtyihin suojeluesityksiin; useamman luontoyhdistyksen suojeluesitykseen 26.4.2006 ja Hervanta-verkoston julkilausumaan 26.3.2009 kansallispuiston perustamiseksi. Alueen suojeluesitykset on osakaskunnan mukaan käsitelty puutteellisin tai olemattomin selvityksin. Muistutuksessa vaaditaan kaupungin ryhtyvän toteuttamaan aloitteita siten, etteivät alueelle suunnitellut kaavat hävitä lopullisesti perusteita arvoalueiden suojelemiseksi.

Vastine

Rannan rakennuspaikkojen osalta kts. vastineet muistutuksiin 1 ja 3. Majarannan alue on merkitty kaavassa erilaisella virkistysaluemerkinnällä kuin muut ranta-alueet siten, että kaavamerkintä mahdollistaa nykyisen toiminnan kehittämisen ja myös muutoksen toisenlaiseksi virkistyspalveluiden alueeksi.

Osallistumisen vaikutuksesta kaavaan, kts. vastine muistutukseen 3 (Hervanta-Seura).

Osayleiskaavatyölle asetettiin alustavat tavoitteet osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatimisen yhteydessä 2006, ja näitä tavoitteita käsiteltiin kaupunginhallituksen suunnittelujaoston kokouksessa 27.2.2006. Tavoitteita on tarkennettu kaavatyön edetessä. Tarkentuneista tavoitteista on kerrottu kaavaselostuksen kappaleessa 4, Kaavatyön tavoitteet.

Osayleiskaavatyön yhteydessä on laadittu hulevesien hallintasuunnitelma koko kaava-alueelle. Hulevesien hallintasuunnitelmaa 10.10.2008 on kevään 2009 aikana täydennetty käytöstä poistetun maankaatopaikan hulevesisuunnitelmalla. Näissä selvityksissä ei ole ilmennyt mitään sellaista, minkä vuoksi ne olisi syytä hylätä. Hulevesien hallinnan toteuttamistavat täsmentyvät asemakaavoituksen yhteydessä. Hulevesien laadusta on kerrottu vastineessa muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry). Hervantajärven alueen rakentaminen ei oleellisesti muuta Hervantajärven vedenlaatua, joten myös vaikutukset järven eliöstöön jäävät vähäisiksi.

Osayleiskaava-alueeseen kuulumattoman Hiidenmäen asemakaavan yhteydessä on tehty myös hulevesiselvitys. Osayleiskaava-alueen rajan muuttamisesta maankaato-paikan kohdalla, kts. vastine muistutukseen 3 (Hervanta-Seura ry).

Hervantajärven alueen rakentamisen vaikutuksista luontoarvoihin on kerrottu muistutusten 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry) ja 3 (Hervanta-Seura ry) vastineiden yhteydessä. Rakentamisen vaikutus niiden välittömässä läheisyydessä oleviin metsiin on tiedostettu kaavaa laadittaessa. Osayleiskaavaehdotuksen mukaiset laajat yhtenäiset virkistysalueet turvaavat arvokkaiden lajien säilymisen parhaiten.

Kansallispuiston perustamisesitykseen ja alueen muuhun suojeluun on vastattu vastineessa muistutukseen 3 (Hervanta-Seura ry). Osayleiskaavaa varten laadittiin perusteellinen maisema- ja ympäristöselvitys. Osayleiskaavaehdotus noudattaa selvityksen maisemallisia maankäyttösuosituksia, joissa on otettu huomioon luonnonoloiltaan arvokkaimmat osakokonaisuudet, metsäisten alueiden luonnontila ja eheys, avainbiotoopit, ekologiset yhteydet sekä maisemalliset ja virkistykelliset seikat.

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

7. SKP:n Hervannan osasto ry

Sauli Siidoroff

SKP on Hervantajärven rannalla sijaitsevan tilan RN:o 2:113 (Salinintie 44) omistaja.

Muistutuksessa esitetään, että osayleiskaavaehdotus hylätään ja että vuoden 2020 jälkeen katsotaan, vieläkö rakentamiselle on tarvetta.

Muistutuksessa todetaan, että alueen rakentamiselle ei kohdistu mitään yhteiskunnallista painetta. Talous, työllisyys ja yleinen lamatilanne eivät suosi rakentamista. Kaavaa ovat ajaneet innokkaimmin kaupungin virkamiesjohto, poliittiset päällepäsmärit ja taustalla rakennusgrynderit. Alusta asti suurin osa hervantalaisista on vastustanut alueen kaavoitusta ja metsäalueiden pilkkomista.

Rannan loma- ja asuinrakennukset joutuvat eriarvoiseen asemaan erilaisten kaavamerkintöjen vuoksi. Majarannan alue on merkitty kaavaan eri tavalla kuin kaava-alueen muut rakennuspaikat. RA-merkintä rannoille ei välttämättä tarkoittaisi sitä, että rannoille rakennettaisiin 40 neliön vierasmajoja ja 100 neliön uusia loma-asuntoja sekä rantasaunoja; kaikki eivät tällaista halua. Kaavan hyväksyminen saattaa aiheuttaa ristiriitoja ulkoilijoiden ja rannan lomatai vakituisten asukkaiden välille.

Osayleiskaavan suunnitelmien mukaan Hervantajärven alue tulee tukeutumaan Hervannan palveluihin. Ainakin terveyspalvelut ovat jo nyt huonosti saatavina, ruuhkaisia ja ahtaissa paikoissa toimivia. Tarvitaan uusia tiloja. Ostopalveluina terveyspalvelut tulevat kaupungille paljon kalliimmiksi.

Vastine

Rakentamisen syistä on kerrottu vastineessa muistutukseen 4 (Sirpa Koivu) ja kaavaselostuksen kappaleessa 4. Yleiskaavoitusta tehdään aina pitkän aikavälin tarpeisiin, joten taloustilanne ei vaikuta osayleiskaavojen laatimiseen.

*Rannan rakennuspaikkojen osalta kts. vastine muistutukseen 1. Osayleiskaavan virkistysaluemerkintä järven rannoilla ei merkitse sitä, että ulkoilijoilla olisi oikeutta tulla yksityisessä omistuksessa oleville kiinteistöille sen enempää kuin nykyäänkään. Ma-
jarannan alue on merkitty kaavassa erilaisella virkistysaluemerkinnällä kuin muut ranta-alueet siten, että kaavamerkintä mahdollistaa nykyisen toiminnan kehittämisen ja myös muutoksen toisenlaiseksi virkistyspalveluiden alueeksi.*

Palveluiden osalta kts. vastine muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry).

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

8. SKP:n Tampereen Piirijärjestö r.y.

Riitta Suokas

Muistutuksessa esitetään, että Hervantajärven osayleiskaavaehdotus hylätään ja jätetään Hervantajärven pohjoisrannan uudisrakentaminen tekemättä.

Muistutuksessa todetaan, että Hervannan keskustaa on täydennysrakennettu juuri siksi, että tällaiset ranta-alueet jätetään rakentamatta. Hervantajärven pohjoispuolinen alue on hervantalaisille ja lähialueiden ihmisille tärkeää ulkoilu- ja virkistysaluetta. Rakentamisalueita löytyy muualtakin, tärkeitä luontokohteita ei pidä pirstoa. Suunniteltu asuinalue lisäisi valumia järveen ja heikentäisi veden laatua. Gryndereitä rantarakentaminen varmastikin kiinnostaisi, mutta se on kaupunkilaisten enemmistön etujen vastaista.

Rannan nykyiset loma- ja asuinrakennukset ovat eriarvoisessa asemassa RA-merkinnän vuoksi. Kaikkien nykyisten rakennusten osalta on turvattava, että niitä voidaan korjata, mahdollisuuksien mukaan laajentaa ja tarpeen tullen rakentaa uudelleen.

Osayleiskaavan suunnitelmien mukaan Hervantajärven alue tulee tukeutumaan Hervannan palveluihin. Jo nyt terveyspalveluissa on suuria ongelmia, jotka lisääntyvät Vuoreksen myötä. Tässä on tällaisten eliittikaavojen sijaan tärkeä haaste kaupungin päättäjille ja virkamiehille; laittaa palvelut kuntoon niin kuin kaupunkilaisten enemmistö kyselyjen mukaan haluaa, julkisina palveluina.

Työttömyyden lisääntyminen ja yleinen taloudellinen tilanne vahvistavat sitä, että kaavahanke on tarpeeton ja rahojen tuhlausta.

Vastine

Rakentamisen syistä on kerrottu vastineessa muistutukseen 4 (Sirpa Koivu) ja kaavaselostuksen kappaleessa 4. Kantakaupungin yleiskaavassa on esitetty sekä Hervannan keskustan täydennysrakentaminen että rakentaminen Hervantajärven alueelle, joten ne eivät ole olleet toistensa vaihtoehtoja. Yleiskaavoitusta tehdään aina pitkän aikavälin tarpeisiin, joten taloustilanne ei vaikuta osayleiskaavojen laatimiseen.

Hervantajärven alueen rakentamisen vaikutuksista luontoarvoihin on kerrottu muistutusten 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry) ja 3 (Hervanta-Seura ry) vastineiden yhteydessä. Virkistysalueiden saavutettavuudesta on kerrottu vastineessa muistutukseen 4 (Sirpa Koivu).

Rakentamisen vaikutuksista Hervantajärven vedenlaatuun on kerrottu vastineessa muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry).

Rannan rakennuspaikkojen osalta kts. vastine muistutukseen 1.

Palveluiden osalta kts. vastine muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry).

Eliittikaava-ajatuksen suhteen voidaan todeta, että osayleiskaavaehdotuksen asuntokauma (3/4 asukkaista kerrostaloissa, 1/4 pientaloissa) mahdollistaa sen, että alueelle tulee monipuolinen asujaimisto. Hervantajärven alueesta ei ole tarkoitus luoda vain hyvätuloisille tarkoitettua aluetta.

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

9. Tampereen Hervantalaiset ry

Kalevi Sinisalo

Muistutuksessa todetaan, että asukasyhdistys ei voi hyväksyä osayleiskaavaehdotusta, koska kaavassa on paljon keskeneräisyyksiä ja selvittämättömiä asioita. Asukasyhdistys on nolli-vaihtoehdon kannalla, eli ei näe tarvetta alueen kaavoitukselle.

Vastine

Rakentamisen syistä on kerrottu vastineessa muistutukseen 4 (Sirpa Koivu) ja kaavaselostuksen kappaleessa 4.

Kaavaa laadittaessa on tehty sellaiset selvitykset, jotka kuuluvat luontevasti osayleiskaavavaiheeseen. Tarkemman suunnittelun yhteydessä, mm. asemakaavoitusta tehtäessä, myös selvitykset täsmentyvät.

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

10. Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry, Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri ry, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys ry

Sari Poutiainen, Laura Hiekkala-Tiusanen, Timo Tamminen, Anni Kytömäki, Jukka T. Heilin, Sanna Junttanen

Muistutuksessa esitetään alueen rauhoittamista kokonaan rakentamiselta ja kaavoituksen siirtämistä joillain vuosilla eteenpäin.

Muistutuksessa todetaan Hervantajärven metsässä esiintyvät silmälläpidettävät ja lintudirektiivin I liitteen lajit ja todetaan, että näistä erityisesti kanahaukka ja huuhkaja ovat pesimäaikaan erityisen herkkiä häirinnälle eivätkä pysty siksi asettumaan asutuksen läheisyyteen tai vilkkaasti käytetyille ulkoilualueille. Liito-oravien osalta on todettu, että kaavaehdotuksen mukainen rakentaminen vähentäisi liito-oravalle suotuisia ja soveltuvia biotooppeja. Hyönteisten osalta todetaan, että alueesta ei ole tehty kattavia selvityksiä. Luonnon osalta on mainittu

myös mm. kolme lepakoesiintymää, Makkarajärven länsipuolen metsäkortekorpi, alueen kasvillisuuden monipuolisuus ja kaavaehdotuksen pientalovaltaisen asuntoalueen (AP-5) puuston nykytila.

Yhdistykset ovat esittäneet toistuvasti alueen suojelemista (edellisen kerran 24.4.2006). Tampereen kokonaispinta-alasta on luonnonsuojelualueiden ja –varausten osuus 0,4 prosenttia, kun se Oulussa ja Helsingissä on lähes 4 ja Vantaalla jopa 6 prosenttia. Tehtyjen selvitysten perusteella Hervantajärvi on luonnonsuojelullisesti arvokkaimpia alueita Tampereella. Tässä yhteydessä muistutuksessa lainataan Hervantajärvi-Ruskon maisema- ja ympäristöselvitystä, jossa todetaan mm., että ”kantakaupungin alueella selvitysalueen kaltaiset, suhteellisen laajat, yhtenäiset metsäalueet ovat käymässä vähiin. [...] Mahdollisimman laajat ja yhtenäiset viheralueet toimitivat alueella sekä virkistysmielessä että ekologisesti parhaiten.” Alue on osa laajempaa ekologista vyöhykettä. Metsän kiistattomat luontoarvot käyvät ilmi sekä järjestöjen jättämästä suojeluesityksestä että Hervantajärven-Ruskon maisema- ja ympäristöselvityksestä. Rakentaminen alueelle heikentäisi oleellisesti vanhan metsän lajien elinmahdollisuuksia. Nykyisen kokoisena metsä on riittävän laaja säilyttämään metsissä elävien vaativampienkin lajien elinympäristövaatimuksia. Tampereellakaan ei voida loputtomasti rakentaa, sillä jo pelkästään liito-oravan elinpiirien säilyttäminen vaatii riittävän suurten viheralueiden sekä niiden välisten käytävien säilyttämistä.

Läntisen asuntoalueen poistaminen kaavaehdotuksesta oli hyvä päätös. Pientaloalue (AP-5) on kuitenkin pidetty paikoillaan. Yhdistysten mielestä 3000 asukasta on tavoitteena ylimitoitettu, sillä luonnosvaihtoehdossa B asukasluvuksi oli määritelty 2200. Kaavaehdotuksessa kerrostaloalueelle on laskettu sijoittuvan nuo 2200 asukasta ja pientaloalueelle loput 800. Pientaloalueen tehokkuus on pieni ja se syö suhteettoman suuren palan Hervantajärven metsää.

Kaavaan merkityt pääulkoilureitit eivät täysin noudata nykyisiä polkureitistöjä. Virkistysreittejä ei tule ohjata liian haavoittuville alueille.

Maankaatopaikan maa tulisi kuljettaa pois puhdistettavaksi. Näin varmistuttaisiin myös mahdollisten myrkkujen poissaamisesta. Lumenkaatopaikkojen tulisi sijaita tasaisella maalla mm. hulevesien parempien hallintamahdollisuuksien vuoksi.

Makkarajärven alueella saa tällä hetkellä nauttia lähes täydellisestä metsän hiljaisuudesta. Rauhaa uhkaavat mm. suunniteltu Ruskontien jatke ja Hervantajärven kaavassa vain noin 100 metrin päähän järvestä sijoitettu pientaloalue. Nykyinen erämainen hiljaisuus katoaisi pientaloalueelta kantautuvaan pihanhoito- ja liikennemeluun. Melun lisäksi asutus toisi metsän sisälle muitakin vaaratekijöitä: esimerkiksi puutarhajätteiden kumoamista maastoon on vaikea valvoa ja siten kaavaehdotuksen luo-1 –alueelle voisi levitä sinne kuulumatonta lajistoa. Asutuksen työntyminen syvälle sisäänpäin nykyisestä metsänreunasta myös voimistaisi maaston kulumista.

Tiivistysrakentamisella on alettu perustella lähes kaikkia kaavoitusratkaisuja: niitäkin, jotka silpovat kaupunkilaisille ja eliölajeille tärkeitä viheralueita. Tiivistysrakentamisesta johtuvan levittäytymisen sijaan tulisi keskittyä nykyisen kaupunkirakenteen eheyttämiseen. Toinen kaavoitusta ohjaava tekijä on Tampereen väestönkasvu. Vetoomuksiin Hervantajärven alueen puolesta on tavattu vastata väkiluvun kasvuennusteilla. Se, pitävätkö luvut paikkaansa, jää nähtäväksi.

Jatkuva rakentaminen Tampereen seudulla ei muistutuksen mukaan sovi yhteen Pirkanmaan tekeillä olevan maakuntasuunnitelman kanssa, jossa pyritään alueellisesti nykyistä hajautuneempaan kehitysvaihtoehtoon.

Rakentamisen vaikutuksena hulevesien maksimivirtaama kasvaisi nykyisestä niin paljon, että luonnontilaiset uomat saattavat eroosion vaikutuksesta tuhoutua. Kaavan hulevesien hallintasuunnitelman yhteydessä ei ole arvioitu hulevesien vaikutusta Hervantajärveen. Valumien [laadullinen] vaikutus vesistöön tulisi ehdottomasti selvittää. Rakennettujen alueiden huleveissä on tavallista enemmän fosforia ja bakteereja. Niissä voi myös olla liuenneena aineita jätteen käsittelystä, kemikaaleista, eläinten jätöksistä, liikenteestä, suolauksesta yms. Hulevesirakenteet eivät pysty poistamaan kyseisiä aineita vesistä ja siksi ne ovat vaarassa joutua Hervantajärveen.

Hervantajärven uimarannan välittömään läheisyyteen on suunniteltu jätevesipumppaamo. Mahdollisten ongelmien sattuessa ja siitä ilmoituksen saapuessa tietoon on vahinkoa jo ehtinyt tapahtua ja jätevettä joutunut vesistöön.

Kaavan on noudatettava vesilain säännöksiä. Lain 1. luvun 15 §:ssä on säädetty, ettei maallakaan saa ryhtyä toimenpiteeseen siten, että toimenpiteestä on laissa määriteltyjä seurauksia vesistön aseman, syvyyden, vedenkorkeuden, vedenjuoksun tai muun vesiympäristön muutoksen kautta. Vuonna 2004 hyväksytyn EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin on tarkoitus yhtenäistää vesiensuojelua koko EU:n alueella. Pyrkimyksenä on vähentää vesistöjen saastumista, edistää niiden kestävästä käyttöä, suojella niiden ympäristöä, parantaa vesiekosysteemin tilaa sekä lieventää tulvien ja kuivuuden vaikutuksia.

Vastine

Hervantajärven alueen rakentamisen vaikutuksista luontoarvoihin ja metsien kulumiseen on kerrottu muistutusten 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry) ja 3 (Hervanta-Seura ry) vastineiden yhteydessä.

Hervantajärven osayleiskaavaehdotuksessa 12.5.2009 on esitetty alueelle ratkaisua, joka mahdollistaa talotyyppien puolesta monipuolisen asuntojakauman. Asukkaista hieman yli neljäsosa ja asuntoalueiden laajuudesta lähes puolet on pientalovaltaisilla asuntoalueilla. Pientalovaltaisen asuntoalueen poistaminen yksipuolistaisi alueen asuntojakaamaa. Monipuolinen asuntojakauma lisää alueen elinvoimaisuutta. Osayleiskaava-alueen asukaslukua voi pitää hyvänä mm. sen vuoksi, että 3000 asukasta riittänevät päivittäistavaraliikkeen syntymiseen ja säilymiseen alueella. Suurempi asukasmäärä mahdollistaa paremmin myös sen, että joku yksityinen palveluntuottaja toteuttaa alueelle päivähoitopalveluita. Näistä syistä johtuen 3000 asukasta on pidetty kaavoituksen yhteydessä perusteltuna ja tavoiteltavana.

Virkistysreittien paikoista on kerrottu vastineessa muistutukseen 3 (Hervanta-Seura).

Maankaatopaikan asiaan on vastattu vastineessa muistutukseen 3 (Hervanta-Seura). Lumenkaatopaikan sijoittamista ei ratkaista Hervantajärven osayleiskaavan yhteydessä, mutta maankaatopaikan hulevesisuunnitelmassa lumenkaatopaikka on ollut mukana, koska lumenkaatopaikalle on alueella tarvetta ja käytöstä poistettua maankaatopaikkaa pidetään sille hyvänä paikkana. Suunnitelmassa esitetään, että lumenkaatopaikan pohja asfaltoidaan ja sen reunoille rakennetaan maisemointisuunnitelman mukaan vallit ja että sulamisvedet ohjataan puhdistuksen jälkeen idän suuntaan, Houkanojan valuma-alueelle. Sulamisvesistä syntyvä virtaama on suhteellisen pieni verrattuna viiden vuoden välein toistuvan ns. mitoitusasteen aiheuttamaan virtaamaan nähden. Lumenkaatopaikan sulamisvesien puhdistamisen vuoksi ja alueen pienen koon vuoksi lumenkaatopaikan sulamisvesistä ei oikein johdettuna ole uhkaa lähiympäristölle. Houkanojan kannalta olennaisempi merkittävämpi uhka on Hervan-

nan keskusta sekä Hervannan ja Ruskon teollisuusalueet, jotka ovat yhteensä 30% Houkanojan valuma-alueesta ja joilta vedet päätyvät sadevesiviemäreissä paikoin hyvin nopeasti lähelle Houkanojaa. Maankaatopaikan osuus Houkanojan valuma-alueen pinta-alasta on vain 0,7%.

Uusi pientalovaltainen alue sijoittuu lähimmillään 150 metrin etäisyydelle Makkarajärvestä. Tälläkin etäisyydellä asutus vaikuttaa Makkarajärven luonteeseen lisääntyneenä käyttäjämääränä ja myös pihoilta tulevan melun muodossa. Häiriöitä on osayleiskaavassa pyritty lieventämään siten, että asuntoalueet on sijoitettu Makkarajärveltä katsottaessa järven luoteispuolella olevien pienten mäkien taakse. Pientalo-alueiden puutarhajätteen kumoamista maastoon ja siitä aiheutuvaa metsän kasvijaiston muuttumista on vaikea valvoa, eikä tällainen vaaratekijä liene helposti huomioitavissa edes asemakaavoituksen yhteydessä.

Rakentamisen syistä on kerrottu vastineessa muistutukseen 4 (Sirpa Koivu) ja kaavaselostuksen kappaleessa 4. Olevan rakenteen sisällä olevien alueiden käyttöönottoon liittyy usein paljon haasteita siinä mielessä, että niissä on usein kyse rakennetun alueen muuttumisesta toiseen käyttöön, ja näiden alueiden muuttumisen aikataulu on usein hyvin epävarma. Koska varannot Tampereen yleiskaavoissa ovat suhteellisen pieniä, on tärkeää, että yleiskaavaohjelmassa on sellaisia alueita, joissa toteutumisaikataulu on kohtalaisen hyvin ennakoitavissa. Hervantajärven osayleiskaava-alue on yksi tällainen alue.

Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maankäytön suunnittelujärjestelmässä maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa. Pirkanmaan 1. maakuntakaavan tavoitteena on ollut mm. maakunnan veturin, Tampereen kaupunkiseudun, rakenteiden vahvistaminen alueen vetovoimaisuuden turvaamiseksi kiristävissä kansallisessa ja kansainvälisessä kilpailussa. Maakuntakaavassa on Tampereen kaupunkiseudulla varauduttu varsin voimakkaaseen muuttovoittoon ja väestökasvuun. Hervantajärven alueelle on maakuntakaavassa osoitettu taa-jamatoimintojen alueeksi.

Rakentamisen vaikutuksista Hervantajärven vedenlaatuun on kerrottu vastineessa muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry). Hulevesien käsittelytoimenpiteiden myötä kaavalla ei ole Hervantajärveen sellaisia vaikutuksia, jotka olisivat ristiriidassa vesilain 1. luvun 15§:n säädösten kanssa.

Jätevedenpumppaamon toiminnasta ja sen aiheuttamista riskeistä Hervantajärven vedenlaadulle on lisätty tekstiä kaavaselostuksen kohtaan ”8.4 Vaikutukset vesistöihin” alaotsakkeen ”Jätevedenpumppaamon toiminta ja Hervantajärvi” yhteyteen. Tii-vistetysti voidaan todeta, ettei jätevedenpumppaamo esitettyjen toimenpiteiden myötä aiheuta riskiä Hervantajärven vedenlaadulle.

Toimenpide-ehdotus

Ulkoilureitin linjausmuutos kuten toimenpide-ehdotuksessa muistutuksen 3 (Hervanta-Seura ry) yhteydessä: Ulkoilureitti merkitään kaava-alueen itäosassa paremmin nykytilannetta vastaavasti, Lorunkorven keissutien kohdalle.

Muilta osin muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

11. Uurasjärvi Aarto

Muistutuksessa esitetään, että Hervantajärven osayleiskaavasta luovutaan ja Hervantajärven pohjoisranta säilytetään kokonaisuudessaan rakentamattomana.

Muistutuksessa todetaan, että kaavan valmistelu ja osallisryhmien tiedottaminen ovat olleet puutteellisia. Hervantalaisille on annettu suullinen lupaus, että Hervantajärven alueen metsiin ei kosketa, jos Hervannan keskustaa voi tiivistää.

On perusteetonta, että kaavasta Ruskontien varresta poistetun asuntoalueen asukasmäärä oli sijoitettava muualle kaava-alueelle. Näin mm. hulevesisuunnitelma ja muut vaikutukset, mm. liikenne tulisi arvioida kokonaisuudessaan uudelleen. Kaavaselostuksessa arviointeiden on lukuisia epätarkkuuksia ja pelkkiä oletuksia.

Kaava tuhoaa metsälain piiriin kuuluvia kosteikkoja ja lehtoja, heikentää ja tuhoaa liito-oravan esiintymistä ja kauttakulkua sekä heikentää ja saattaa tuhota lepakkolajien esiintymät varsinkin Makkarajärven alueella. Pientaloalue tuhoaa edellä mainittuja ja myös virtaavan veden biotooppeja, jotka laskevat Hervantajärveen. Kerrostaloalueet tuhoavat Hervantajärven uimarannan lahteen laskevia puroja ja muuttavat tuntuvasti järven vedensaantia. Virtaavat vedet, purot on suojattu lainsäädännöllisesti. Kaava rikkoo tätä.

On ekologisesti kummallista muuttaa luonnontilaiset kosteikot ja purot hulekosteikoiksi. Hulevesisuunnitelmassa kaikki on täysin epävarmaa ja puhdasta oletusta. Kokonaisen järviökosysteemin tulevaisuutta ei voi rakentaa puhtain oletuksin. Hulevesisuunnitelmassa esitetyt valumien kasvumäärät tuhoavat Hervantajärven veden laadun.

Metsäsuunnitelmassa esitetty metsän uudistaminen laajempina kokonaisuuksina tuhoaa arvokkaat biotoopit lajeineen, sillä juuri pienet alat ovat mahdollistaneet laikuittaisten lehtojen ja harvinaisten lajien säilyttämisen. Virkistysalueen yhtenäisyys menetetään.

Vastine

Osallistumista voidaan aina kehittää ja sitä voi luonnollisesti olla myös enemmän. Hervantajärven osayleiskaavan osallistumista voidaan kuitenkin pitää riittävänä, se on osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaista ja osallistuminen on myös vaikuttanut kaavaratkaisun sisältöön. Osallistumisen vaikutuksesta kaavaan on kerrottu vastineessa muistutukseen 3 (Hervanta-Seura ry).

Kantakaupungin yleiskaavassa on esitetty sekä Hervannan keskustan täydennysrakentaminen että rakentaminen Hervantajärven alueelle, joten ne eivät ole olleet missään vaiheessa toistensa vaihtoehtoja.

Alueen perustellusta ja tavoiteltavasta asukasmäärästä on kirjoitettu vastineessa muistutukseen 10 (kolmen luontoyhdistyksen muistutus). Hulevesisuunnitelman suhteen arvioitiin, että kaavaan 10.11.2008 tehdyt muutokset jotakuinkin kumoavat toisensa, eikä hulevesisuunnitelmaa siksi tarvitse osayleiskaavan yhteydessä päivittää. Hulevesien hallintaa suunnitellaan joka tapauksessa tarkemmin asemakaavavaiheessa. Myös liikenteen suhteen kaavaan tehdyt muutokset ovat olleet pieniä. Luonnon ja virkistysalueen suhteen 10.11.2008 kaavaan tehdyt muutokset olivat positiivisia, ja tämä on näkynyt kaavan vaikutusarvioinnissa.

Hervantajärven alueen rakentamisen vaikutuksista luontoarvoihin on kerrottu muistutusten 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry) ja 3 (Hervanta-Seura ry) vastineiden yhteydessä. Avainbiotoopit, joihin kaavalla saattaa olla välillisiä vaikutuksia, sijaitsevat Hervantajärveen uimarannan kohdalla laskevan puron varrella. Tästä alueesta osa on metsälain mukainen kohde. Metsälakia sovelletaan oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella metsän hoitamiseen ja käyttämiseen maa- ja metsätalouteen ja virkistykseen osoitetuilla alueilla. Kaavan vaikutusarvioinnin mukaan huolellisen ja hyvän rakentamistavan noudattamisen sekä hulevesisuunnitelman toimenpiteiden toteuttamisen avulla puron luonnontilaan kohdistuvia vaikutuksia voidaan tehokkaasti lieventää, jolloin kaavalla ei ole metsälain vastaisia vaikutuksia.

Rakentamisen vaikutuksista Hervantajärven vedenlaatuun on kerrottu vastineessa muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry). Nykyiset purot ja kosteikot ovat varsin luonteva paikka alueen hulevesien hallintaan käytettävien kosteikkojen rakentamiseen. Kosteikot rakennettaneen niin, että normaalitilanteessa niissä on vain pieni pysyvän veden allas.

Osayleiskaavan selostuksessa esitetyissä metsänhoitoperiaatteissa on lähdetty siitä, että metsän uudistaminen pyritään toteuttamaan pienipiirteisesti ja maisemaan sovit- taen. Metsien hoito perustuu metsäsuunnitelmaan, jossa määritellään alueen met- sänhoidollinen käsittelytarve metsikkökuvioittain. Erityistä huomiota metsäsuunnitel- massa kiinnitetään arvokkaiden luontokohteiden ja erityissuojelua vaativien lajien ja niiden elinolojen turvaamiseen. Kaavaselostuksen maininta metsien uudistamisesta laajempaa kokonaisuutena koski vain sitä, että joskus laajemman alueen uudista- minen kerralla on perusteltua, jotta esimerkiksi valoa vaativa kasvillisuus uudistuisi. Kaavamääräyksen VKV-1 mainitsemia, osayleiskaavan selostuksessa esitettyjä met- sänhoitoperiaatteita on kehitetty osayleiskaavaehdotuksen 12.5.2009 nähtävillä olon jälkeen siten, että ne korostavat tavoitetta luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä aiempaa paremmin.

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

12. Vuoristo Esko

Muistutuksessa esitetään, että osayleiskaavaehdotus hylätään ja kaavoitus siirretään vuoden 2025 jälkeiseen aikaan. Mikäli kaavoitusta ei siirretä vuoden 2025 jälkeiseen aikaan, tulee kaavoituksen pohjaksi ottaa suojeluvaihtoehto. Rannan rakennuspaikat on kaavoitettava loma-asuntoalueiksi (RA).

Hervanta-verkosto esitti 26.3.2009 Hervantajärven-Koukkurahkan-Lepokallion kansallispuis- ton perustamista. Tätä esitystä tukee monien muiden seikkojen ohella Pirkanmaan 1. maa- kuntakaavan ohje. Olisi mahdollista luoda luontotyypeiltään ja lajistoltaan jopa Seitsemisen ja Nuuksion kansallispuistojen tasoinen kansallispuisto.

Ennen kansallispuistoesitystä alueesta on tehty useita muitakin suojeluesityksiä, joista osa hylättiin perusteettomasti 31.5.2005. Ratkaisun perusteena oli käytetty vanhentuneita ja riit- tämättömiä lausuntoja. Esitetyt alueet ovat biologisesti rikkaita ja borealisesti vaihtelevia, joita indikoi muun muassa uhanalaisten lajien merkittävä esiintyminen alueella. Tällaiset ovat yleiskaavoittajat kokonaan laiminlyöneet esittelyssään. Muistutuksessa viitataan myös Tam- pereen ympäristönsuojeluyhdistyksen ja muiden yhdistysten 26.4.2006 uudistamaan suojelu-

esitykseen. Hervanta ansaitsee kevein kulkuneuvoin tai patikoiden saavutettavissa olevat keuhkonsa samalla tavalla kuin keskustan asukkailla on Kauppi-Niihama. Suojelun myötä tulisi turvatuksi Hervannan viihtyvyyden olennainen peruste ja vetovoimatekijä – sen luonnoläheisyys. Muistutuksessa viitataan myös Eila Sihvosen perintömetsäesitykseen Salmenkalliontien ja Siltasten välisestä alueesta osana WWF:n perintömetsäohjelmaa.

Olemassa olevien kiinteistöjen rakennuspaikkaoikeus on palautettava. Yleiskaavoittajan huonoa hallintokäytöstä ja kevyttä ammattitaitoa osoittaa se, että kaavaluonnokset on laadittu kaupunginvaltuuston ryhmä XL:n ohjelman vastaisesti. ”Pikku-ra” –päätös kantakaupungin osayleiskaavoissa on merkinnyt kaupungin 2-3 vuoden pientalotuotantoa ja koskee kaikkiaan ehkä 140 kiinteistönomistajaa.

Aiemmin osayleiskaavoituksen yhteydessä vaadittua Suolijärven uuden Kotkansiiven asuinalueen katselmusta ei ole suoritettu sellaisessa laajuudessa kuin on esitetty. Muistutuksessa vaaditaan, että katselmustilaisuus pidetään ja siitä tehdään pöytäkirja, jonka liitteenä on tilaisuudessa jaetut asiakirjat. Maastokatselmuksen järjestämistä perustellaan sillä, että sen avulla selvitetäisiin, miten kantakaupungin yleiskaava tuottaa rakennettua ympäristöä ja miten se näkyy luonnontilaisen ympäristön tuhana ja pilaantuneena maisemana.

Maankäyttö tulee kokonaan pilaamaan Hervantajärven valuma-alueen pienvesistöt, järven vedenlaadun ja järven virkistysarot. Ojien varteen tai rannoille tulevat jätevedenpumppaamot on jätetty kertomatta; ne vaarantavat järven vedenlaadun. Oulussa, Vaasassa ja Lentävän niemessä käytetyt hulevesitoteutukset eivät sovellu pienvesistöjen rannoille. Kaava-alueen maaperä on kohtuullisen ohuen moreenimaalajin peittämä, jolloin on mieletöntä ryhtyä vaihtamaan maata tai räjäyttämään kalliota hulevesijärjestelmän vuoksi. Jokainen järkevä maankäytön suunnittelija huomaisi olevansa mahdottoman tehtävän edessä.

Maisema- ja ympäristöselvityksen merkitystä ei ole otettu huomioon luotaessa maankäyttövaihtoehtoja. Hulevesien hallintasuunnitelma 10.10.2008 tulee hylätä.

Muistutuksessa todetaan osallisten menettäneen luottamuksensa kaavoitusta ohjaavaan tahoon ja kaavoittajaan. Osayleiskaavoitus on ajautunut pahaan umpikujaan teknisesti ja juridisesti prosessin sisältäessä lukuisia epäilyjä lainvastaisuuksista ja virkarikollisuudesta. Osallisilla on ollut valmius keskustella kaavoituksesta kaupunginjohdon ja ryhmäjohtajien kanssa.

Vastine

Kansallispuiston perustaminen, alueen muu suojelu ja rakentamisen vaikutukset luontoarvoihin, kts. vastine muistutukseen 3 (Hervanta-Seura ry).

Rannan rakennuspaikkojen osalta kts. vastineet muistutuksiin 1 ja 3.

Käynti Kotkansiiven alueella sisältyi Hervantajärven osayleiskaavan osallisryhmän maastoretken 19.6.2006 ohjelmaan. Kantakaupungin yleiskaava on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Kotkansiiven alueen yksityiskohtaiset ratkaisut on tehty asemakaavoituksen yhteydessä. Kaava-alueen koosta johtuen Hervantajärven osayleiskaava on tarkempi kuin kantakaupungin yleiskaava, mutta silti monia asioita jää Hervantajärven alueellakin asemakaavavaiheessa ratkaistavaksi. Hervantajärven osayleiskaavaa laadittaessa on kuitenkin pyritty siihen, että virkistysalueet muodostaisivat laajoja yhtenäisiä kokonaisuuksia. Hervantajärven alueen asemakaavojen laatimisen yhteydessä on mahdollista antaa palautetta kaavan sisältöön liittyviin yksityiskohtaisiin asioihin.

Rakentamisen vaikutuksista Hervantajärven vedenlaatuun on kerrottu vastineessa muistutukseen 2 (Hervantajärven Sinivuokko ry). Hulevesien hallintasuunnitelmaa laadittaessa on tiedostettu se, että alueen maaperästä johtuen hulevesien hallinta on tehtävä hajautetusti. Osayleiskaavan määräyksissä on asuntoalueilla edellytetty tiettyä viivytystilavuutta vettä läpäisemättömän pinnan alaa kohden, asemakaavoituksen yhteydessä yksityiskohtaisten suunnitelmien tekemistä hulevesien kiinteistökohtaisesta hallinnasta ja alueellisten hulevesien viivytyksaltaiden rakentamista. Viivytyksaltat sijaitsevat enimmäkseen osayleiskaavan virkistysalueilla ja kaavamääräyksen mukaan ne on toteutettava ennen alueen rakentamisen aloittamista. Jätevedenpumppaamon toiminnasta ja sen aiheuttamista riskeistä Hervantajärven vedenlaadulle on lisätty tekstiä kaavaselostuksen kohtaan ”8.4 Vaikutukset vesistöihin” alaotsakkeen ”Jätevedenpumppaamon toiminta ja Hervantajärvi” yhteyteen. Tiivistetysti voidaan todeta, ettei jätevedenpumppaamo esitettyjen toimenpiteiden myötä aiheuta riskiä Hervantajärven vedenlaadulle.

Aluerajauksia suunniteltaessa on huomioitu kaavaa varten laadittu maisema- ja ympäristöselvitys. Kaava-alueen arvokkaimmat luontoarvot säilyvät, ja rakentaminen sijoittuu maisema- ja ympäristöselvityksen maisemallisten maankäyttösuositusten mukaiselle rakentamiseen soveltuvalla alueella.

Toimenpide-ehdotus

Muistutus ei aiheuta kaavaan muutoksia.

Viranomaistahojen lausunnot

1. Tampereen kaupunki / Kaupunkiympäristön kehittäminen / Ympäristönsuojelu

Lausunnossa esitetään, että maankaatopaikan suojaviheraluemerkintää (EV) kehitetään siten, että alueen tarkoitus ja tavoitteet olisi kirjattu määräykseen paremmin. Ruskontien varrella sijaitsevien virkistysalueiden osalta, joilla melu on yli 55 dBA, tulisi selvittää tarvittavat meluntorjuntatoimenpiteet tai merkitä melualueelle sijoittuvat viheralueet EV-merkinnällä. Vuonna 2008 löydetyn liito-oravan käyttämän Ruskontien ylityspaikan kohdalle on merkittävä viheryhteystarve –merkintä ja AK-alueelle vaatimus riittävän puuston säilyttämisestä. Rannan rakennuspaikkojen suhteen esitetään niiden merkitsemistä omalla kaavamerkinnällä.

Suojaviheraluemerkinnän kehittämisen osalta todetaan, että EV-alueen tarkoitus ja tavoitteet on kirjattu kaavaselostukseen hyvin, mutta että merkinnän sisällön pääperiaatteet olisi tarpeen kirjata myös kaavamääräykseen.

Melun suhteen viitataan kaavan meluselvitykseen, jonka mukaan ilman melusuojausta yli 55 dBA:n melualue ulottuu 30-70 metrin etäisyydelle Ruskontien reunasta. Asumisen suojaamiseksi melulta on kaavaan osoitettu meluntorjuntatarve. Virkistysalueiden osalta todetaan, että mikäli ohjearvot ylittyvät, tulisi selvittää tarvittavat meluntorjuntatoimenpiteet tai merkitä melualueelle sijoittuvat viheralueet EV-merkinnällä. Ruskontien varren asunto- ja virkistysalueiden osalta olisi tarpeen tarkastella myös liikenteen päästöjä ja vaikutusta ilman laatuun.

Liito-oravan osalta todetaan, että läntisimmän AK-9 –alueen länsireunan tuntumasta on keväällä 2008 löytynyt liito-oravan käyttämä kulkureitti Ruskontien ylitse. Koska kulkuyhteys ja liito-oravalle sovelias metsä sijoittuu AK-alueelle, yhteyden turvaaminen ja soveltuvan puuston säilyminen on syytä varmistaa jo tässä vaiheessa. Viheryhteystarve, joka toimii ekologisenä käytävänä –merkintä ja riittävän puuston säilyttämisen vaatimus AK-alueella tuleekin lisätä havaittuun liito-oravien käyttämään Ruskontien ylityskohtaan.

Rannan rakennuspaikkojen suhteen todetaan, että rakennuspaikkojen merkitseminen omalla kaavamerkinnällä olisi selkeämpi ratkaisu, sillä rakennuspaikkojen ollessa samalla osa virkistysaluetta on niiden asema jossain määrin epäselvä. Tämä saattaa jatkossa aiheuttaa hankaluuksia alueen yleisen virkistyskäytön ja rakennuspaikan yksityisyyden säilymisen välillä.

Uimarannan pysäköintipaikan eteläpuolelle osoitetun jätevedenpumppaamon osalta lausunnossa ehdotetaan joko paikan harkintaa uudelleen tai sellaisten teknisten ratkaisujen harkitsemista, joiden avulla ylivuotovedet häiriötilanteissa saadaan hallintaan. Lausunnossa todetaan pumppaamosta aiheutuvan ennalta arvaamattomien tilanteiden aikana hygieenistä haittaa etenkin uimarannan läheisyydessä.

Hulevesien hallintaan on kaavaehdotuksessa paneuduttu varsin hyvin. Koska hulevesikuoritus on suurinta rakentamisen aikana, on viivytyksaltaat syytä toteuttaa ennen rakentamista.

Kevyen liikenteen yhteystarpeet on kaavassa huomioitu hyvin. Kuitenkin miellyttävämpien ja suojaisempien yhteyksien luomiseksi tulisi tarkastella ajoneuvoliikenteestä erillään olevien reittien toteuttamista. Tällainen vilkasliikenteisestä kadusta erotettu osuus olisi itä-länsisuunnassa mahdollista AK-9 ja AP-5 alueiden välistä viheryhteystarpeelle osoitetusta kohdasta.

Ekologisena yhteytenä toimivan viheryhteyden osalta todetaan, että alikulun mitoitus on toteutettu minimimitoituksella, joten Ruskontien tiesuunnitelman yhteydessä esitettyä alikulun mitoitusta on syytä vielä pohtia suunnitelmien tarkentuessa.

Ehdotusvaiheeseen työstettäväksi valittu luonnosvaihtoehto C mahdollistaa parhaiten alueen merkittävien luontoarvojen säästymisen, kun rakentaminen on sijoitettu tiiviisti Ruskontien yhteyteen.

Vastine

Maankaatopaikan viereisen suojaviheralueen kaavamääräystä voidaan lausunnon mukaisesti kehittää siten, että kaavaselostuksessa esitetyt alueen tarkoitus ja tavoitteet tuodaan paremmin esille kaavamääräyksessä.

Ruskontien varren yli 55 dB:n melualueella sijaitsevan virkistysalueen kaavamääräystä kehitetään. Melualue voidaan osoittaa alueen erityisominaisuutta ilmaisevalla merkinnällä, jolloin aluetta koskevat myös alueen käyttötarkoitusta kuvaavan virkistysaluemerkinnän määräykset. Melualueen käyttö virkistysalueena edellyttää toimenpiteitä. Ruskontien vaikutukset ilman laatuun asuntoalueilla voidaan ottaa huomioon asemakaavoituksen ja rakennussuunnittelun yhteydessä.

Liito-oravan käyttämä Ruskontien ylitys on syytä osoittaa kaavassa. Soveltuva tapa on käyttää osayleiskaavaehdotuksessa 10.10.2008 käytettyä kaavamääräystä. Vuonna 2006 laaditun maisema- ja ympäristöselvityksen mukaan AK-9 –alueen läntisin reuna on liito-oravalle suotuista tai soveltuvaa aluetta merkittävämpien suotuisten tai soveltuvien alueiden sijaitessa AK-9 –alueen länsipuolisella alueella. Vuoden 2008 liito-oravahavainnot on tehty osayleiskaavaehdotuksen AK-9 –alueen länsirajalta. Liito-oravan kannalta on olennaista, että AK-9 –alueen länsipuolisen alueen puusto pysyy pystyssä myös AK-9 –alueen rakentamisen jälkeen. AK-9 –alueen länsireunan puuston säilyttämisasiaan voidaan palata asemakaavoituksen yhteydessä.

Rannan rakennuspaikkojen osalta kts. vastine muistutukseen 1. Osayleiskaavan virkistysaluemerkintä järven rannoilla ei merkitse sitä, että ulkoilijoilla olisi oikeutta tulla yksityisessä omistuksessa oleville kiinteistöille sen enempää kuin nykyäänkään.

Jätevedenpumppaamon paikkaan vaikuttaa sen korkeusasema ja riittävän etäisyyden tarve asutuksen suhteen, joten sitä on vaikea sijoittaa kauemmaksi Hervantajärvestä. Kaavaselostukseen on lisätty tietoa siitä, miten pumppaamon aiheuttamat riskit hoidetaan, kun pumppaamon toimintaan tulee häiriö.

Kaavamääräyksen mukaan alueelliset hulevesien viivytysaltaat on toteutettava ennen alueen rakentamisen aloittamista, jolloin voidaan pienentää rakentamisaikaista hulevesikuormitusta.

AK-9 ja AP-5 –alueiden välille on osoitettu viheryhteystarve. Kaavaselostuksen kuvassa ”tuleva kevyen liikenteen verkko” on esitetty tähän kohtaan kevyen liikenteen väylä. Viheryhteystarve on siinä mielessä parempi kaavamerkintä, että se edellyttää yhteyden ympäristöltä parempaa laatua kuin kevyen liikenteen reitin merkitseminen edellyttäisi.

Ekologisena yhteytenä toimivan Ruskontien alituksen mitoitukseen palataan Ruskontien suunnittelun yhteydessä.

Toimenpide-ehdotus

Suojaviheraluemerkintää maankaatopaikan länsipuolella kehitetään siten, että alueen tarkoitus ja tavoitteet tulevat ilmi kaavaselostuksen lisäksi myös kaavamääräyksestä. Suojaviheralueen kaavamääräykseen lisätään seuraava määräys: ”Alue säilytetään kasvullisena ja alueen puusto monikerroksisena siten, että alue suojaa asuntoaluetta häiriöiltä.”

Liito-oravan kulkuyhteys Ruskontien yli merkitään kaavaan ja käytetään tässä yhteydessä samaa kaavamääräystä kuin osayleiskaavaehdotuksessa 10.10.2008 oli: ”Viheryhteystarve. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon liito-oravan kulkureitti.”

Keskuspuistoksi varatulla virkistysalueella osayleiskaavan meluselvityksen mukainen, Ruskontien liikenteen aiheuttama melualue osoitetaan alueen erityisominaisuutta kuvaavalla merkinnällä: ”Alueen osa, jonka melutason vuonna 2030 on arvioitu olevan yli 55 dBA ja jonka käyttö virkistysalueena edellyttää meluntorjuntaa.”

2. Tampereen kaupunki / Konsernihallinto / Tilaajaryhmä

Konsernihallinnon tilaajaryhmä ei esitä lausunnossaan muutoksia osayleiskaavaehdotukseen. Tilaajaryhmä on lausunnossaan tarkastellut osayleiskaavaehdotusta hyvinvointipalvelujen ja esteettömyyden näkökulmasta.

Hyvinvointipalveluiden osalta tilaajaryhmä toteaa, että tällä hetkellä Hervannan päiväkoteihin ohjataan lapsia muualta, joten kapasiteettia riittää alueen palvelutarpeen lisääntyessä, varsinkin kun koilliselle alueelle saadaan lisää omia päivähoitopaikkoja lähitulevaisuudessa. Perusopetuksen osalta kouluista löytyy kapasiteettia. Terveys- ja sosiaalipalvelujen osalta voidaan todeta, että palvelut taataan lisääntyvälle väestöpohjalle. Omalääkäripalveluissa Hervannassa on jo nyt useanlaisia malleja; osan hoitaa Hervannassa toimiva kunnallinen terveysasema, osan Hervannassa toimiva yksityinen palvelutuottaja, osan keskustassa toimiva yksityinen palvelutuottaja.

Esteettömyyden osalta tilaajaryhmän lausunnossa todetaan, että Ruskontien uusien alikulkujen asemakaavavaiheen suunnittelussa on huolehdittava siitä, ettei niiden pituuskaltevuus nouse suureksi, koska muutoin niiden käytettävyys on liikkumisesteisille ihmisille huono. Samalla on huolehdittava reittien katkeamattomuudesta Ruskontien pohjoispuolella. Kevyen liikenteen väylät näyttävät tavoittavan hyvin sekä suunnitellun asuinalueen että virkistys- ja urheilupalvelujen alueen. Kevyen liikenteen reittien suunnittelussa tulee kiinnittää huomio myös siihen, että niiden pituuskaltevuus voitaisiin pitää mahdollisimman alhaisena. Erityistä huomiota on kiinnitettävä koulujen turvalliseen saavutettavuuteen kevyen liikenteen osalta.

Palvelujen järjestämisen osalta on tärkeää, että Hervantajärven kaava-alueen rakentumisen ajoituksessa otetaan huomioon Vuoreksen alueen rakentuminen. Vuoreksen rakentuminen on viivästynyt ja lähtökohtana alueen palvelujen järjestämisessä on ollut, että ensi vaiheessa tukeudutaan Hervannan palveluihin. Jos molempien alueiden, Hervantajärven ja Vuoreksen, asuntorakentaminen ajoittuu samoille vuosille, saattaa Hervannan palvelukapasiteetissa tulla ongelmia.

Vastine

Lausunnossa esitettyjä asioita on voitu hyödyntää, kun on täydennetty kaavaselostusta palvelujen järjestämistä koskevalla osiolla.

Lausunnossa esteettömyydestä esitetyt asiat huomioidaan asemakaavavaiheessa.

Hervantajärven alueen suunnittelun edetessä ollaan yhteydessä palvelujen suunnittelusta vastaavien tahojen kanssa.

Toimenpide-ehdotus

Lausunto ei aiheuta kaavaan muutoksia.

3. Hämeen tiepiiri

Hämeen tiepiirillä ei ole huomautettavaa osayleiskaavaehdotuksesta, joten he eivät antaneet siitä lausuntoa. Korttelien ja rakennusten sijoittuminen maantien 309 läheisyydessä ratkaistaan asemakaavoissa. Kaava-alueen rakentamista (kuivatus, mainokset, liikennemelu) koskevat tiepiirin luonnosvaiheen lausunnossa 20.8.2007 esittämät asiat.

Vastine

Tiepiirin osayleiskaavan luonnosvaiheessa esittämät asiat huomioidaan tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Toimenpide-ehdotus

Lausunto ei aiheuta kaavaan muutoksia.

4. Pirkanmaan Liitto, maakuntahallitus

Pirkanmaan Liitto ei ehdota lausunnossaan muutoksia osayleiskaavaehdotukseen. Päätöksenään maakuntahallitus on antanut Hervantajärven osayleiskaavaehdotuksesta seuraavan lausunnon: "Hervantajärven osayleiskaavaehdotus noudattaa pääpiirteissään Pirkanmaan 1. maakuntakaavan suunnitteluperiaatteita. Pirkanmaan Liitolla ei ole huomauttamista osayleiskaavaehdotuksesta."

Maakuntahallituksen kokouksen listatekstissä maakunta-arkkitehti totesi maakuntakaavan ja Hervantajärven osayleiskaavaehdotuksen eroista seuraavaa: "Maakuntakaavassa on osayleiskaavaehdotusta laajemmin esitetty taajamatoimintojen (A) aluevarauksia Ruskontien varteen. Maakuntakaavan selvitysalue on kaavassa merkitty keskuspuistoksi (VKV-1). Osayleiskaava-alueelle ei ole osoitettu Tampereen II-kehän kehittämiskäytävään (kk1) tukeutuvaa maankäyttöä. Kaava-alueen lähistöllä sijaitsevien Vuoreksen ja Ruskontien tulevan jatkeen pohjoispuolisten alueiden suunnittelun katsotaan vastaavan näihin aluetarpeisiin."

Vastine

Osayleiskaavan luonnosvaiheessa ja osayleiskaavaehdotuksessa 10.10.2008 oli osoitettu nähtävillä ollutta osayleiskaavaehdotusta enemmän asumista Ruskontien varteen. Kaupunginhallituksen suunnittelujaoston käsitellessä osayleiskaavaehdotusta kokouksessaan 10.11.2008 asuntoaluevarauksista ns. Hervantajärven pohjoisrannalla kuitenkin luovuttiin.

Toimenpide-ehdotus

Lausunto ei aiheuta kaavaan muutoksia.

5. Pirkanmaan maakuntamuseo

Maakuntamuseo toteaa lausunnossaan pitävänsä lähtökohtaisesti hyvänä ratkaisuna sitä, että kaavaehdotus mahdollistaa olevien rakennusten korjaamisen ja vähäisen laajentamisen. Myös raskaamman rakentamisen alueiden sijoittumista ranta-alueiden ulkopuolelle museo pitää puollettavana.

Selvitysten osalta maakuntamuseo esittää laaditun rakennetun ympäristön selvityksen täydentämistä siten, että selvitys toisi paremmin esiin ja kuvaisi olevaa rakennettua kulttuuriympäristöä kokonaisuutena ja myöskin historian näkökulmasta. Rakennetun ympäristön kulttuurihistoriallista taustaa ja arvoja koskevan osion pohjalta ympäristön muutoksia voidaan ohjata huomioiden alueen ominaispiirteet esimerkiksi poikkeuslupakäsittelyssä.

Alueelta ei ole tiedossa muinaismuistolain rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä eikä muualla niiltä osin ole huomautettavaa hankkeesta.

Vastine ja toimenpide-ehdotus

Rakennetun ympäristön selvitystä on täydennetty maakuntamuseon ehdottamilla osioilla.

6. Pirkanmaan ympäristökeskus

(nykyään Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus)

Lausunnossa on esitetty Ruskontien reunan virkistysalueen muuttamista suojaviheralueeksi sellaisessa kohtaa, jossa melutaso ylittää virkistysalueen ohjearvot, luo-1 –alueen kaavamääräyksen kehittämistä ja uuden viheryhteystarpeen merkitsemistä Ruskontien yli siten, että se turvaa liito-oravan kulun.

Ruskontien varren merkitsemisestä suojaviheralueeksi ympäristökeskus toteaa, että melun- ja torjuntatarpeen tarkempi huomioon ottaminen vasta asemakaavoituksen yhteydessä on mahdollista, mikäli koko ns. Hervantajärven pohjoisrannan alue on tarkoitus suunnitella asemakaavatasoisesti. Mutta mikäli yleiskaava jää virkistysalueen osalta ainoaksi suunnitelmaksi, tulee Ruskontiehen suoraan rajautuvan virkistysalueen laadullisuus melun suhteen varmistaa jo tässä vaiheessa. Mikäli reuna-alue ei täyty virkistykselle asetettuja laatuvaatimuksia, tulee se osoittaa suojaviheralueeksi.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeän alueen (luo-1) kaavamääräyksen kehittämisen osalta ympäristökeskus toteaa, että merkintään tulee lisätä alueiden arvot turvaava määräys. Nykyisessä muodossaan luo-merkintä jää informatiiviseksi tilanteessa, jossa maisematyöluvan edellytys sisältyy jo taustan virkistysaluumerkintään.

Viheryhteystarpeesta Ruskontien yli ympäristökeskus toteaa, että kaavoituksessa tulee ottaa huomioon liito-oravan kulkureitit kaava-alueen ulkopuolelle, ja osoittaa viheryhteystarpe tarpeellisuuden mukaiselle kohdalle Ruskontien ylityksen toteuttamiseksi ja varmistamiseksi.

Luonnonympäristöltään arvokkaimpien s-2 –alueiden kuvausten ja arvoperusteiden tulee olla selkeästi luettavissa kaavaselostuksesta.

Lausunnon johtopäätösosiossa ympäristökeskus toteaa seuraavaa: ”Ympäristökeskus pitää kaavaehdotuksen mukaista ratkaisua yhdyskuntarakenteen kannalta tarkoituksenmukaisena sen liittyessä kiinteästi olemassa oleviin rakenteisiin: palvelut ja työpaikat ovat saavutettavissa julkisen ja kevyen liikenteen keinoin. Ratkaisun tiiviys mahdollistaa paitsi tarkoituksenmukaisen liikennöintijärjestelmän myös selkeän virkistysalueen osoittamisen rakentamisalueen vastapainoksi. Seudullisen virkistysaluevyöhykkeen vahvistaminen luonnosvaiheesta turvaa aiempaa paremmin myös alueen merkittävien luonnonarvojen säilymistä. Jatkosuunnittelussa, alueen toteuttamisessa ja muissa toimenpiteissä huomiota tulee kiinnittää virkistysalueen luonnontilan säilymiseen sekä laadukkaiden yhteyksien luomiseen alueelle pääsemiseksi. Asemakaavoituksessa ratkaistaviksi jäävät mm. Ruskontien meluun liittyvät kysymykset ja yksityiskohtainen hulevesien hallinnan suunnittelu.”

Yhdyskuntarakenteen osalta lausunnossa on todettu lisäksi mm., että kaavaehdotuksen sekoitettu asumis- ja työpaikkaratkaisu (AK-9 –määräyksen sisältämä mahdollisuus työtilojen ja palveluiden sekä AP-5 –määräyksen sisältämä mahdollisuus työtilojen rakentamiselle) on perusteltua tilanteessa, missä kaava-alueelle ei ole osoitettu erillisiä työpaikkarakentamisen korttelialueita. Kerrostalovaltaisten alueiden osoittaminen Ruskontien varteen helpottaa joukkoliikenteen kehittämismahdollisuuksia ja meluun liittyvien kysymysten ratkaisua. Ympäristökeskus pitää ratkaisua hyvänä.

Rantarakentamisen suhteen ympäristökeskus pitää rannan maankäyttömerkintöjä perusteltuna alueella, jolla on erityistä, maakuntakaavankin osoittamaa virkistyskäyttömerkitystä, ja jolla nykyisen rakennuskannan säilyttäminen ei ole ristiriidassa alueen arvojen säilymisen kanssa. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan uudisrakentaminen ratkaistaan ympäristökeskuksen toimivallassa olevalla tapauskohtaisella lupaharkinnalla.

Luonnonarvojen suhteen lausunnossa todetaan mm., että ekologisten yhteyksien toimivuus kaava-alueelta sen ulkopuolelle tulee kokonaisuutena varmistaa. Erityisen tärkeää tämä on suhteessa Ruskontien ylitykseen. Virkistysvyöhykkeelle osoitettu kevyen liikenteen alikulkutunneli voi toimia samalla alueen pääasiallisena ekologisena käytävänä. Tämä edellyttää kuitenkin kulkuaukon riittävää mitoitusta.

Hulevesien suhteen lausunnossa todetaan mm., että hulevesikosteikkojen esittäminen osayleiskaavaehdotuksessa periaatteellisina aluevarauksina on perusteltua edellyttäen, että virkistysalueille sijoittuvat hulevesialtaat ovat mukana asemakaavarajauksissa. Altaiden toteuttamista tulee tarkastella myös luonnonarvojen säilymisen näkökulmasta. Altaan purkureitti mitoituksen ylittävän sateen sattuessa tulee selvittää, ja sovittaa yhteen muun maankäytön kanssa.

Ympäristökeskus pitää tärkeänä, että koko Hervantajärven rannan virkistyskäyttöalueella on metsänhoidollisena tavoitteena luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Tämän metsänhoitoperiaatteissa kuvatun näkökulman tulee olla lähtökohtana Hervantajärven ulkoilumetsän alueelle laadittavassa käyttö- ja hoitosuunnitelmassa.

Lisäksi lausunnossa on esitetty lukuisia asioita, joihin on kiinnitettävä huomiota jatkosuunnittelussa; mm. asemakaavoituksessa. Nämä asiat liittyvät kevyeen liikenteeseen, joukkoliikenteeseen, virkistykseen ja ulkoilun käytössä olevien reittien laatuun ja yhteensovittamiseen maankäytön kanssa, metsänhoitoperiaatteisiin ja hulevesialtaiden yhteensovittamiseen virkistyskäyttöintressien kanssa.

Vastine

Ruskontien varren yli 55 dB:n melualueella sijaitsevan virkistysalueen kaavamääräystä kehitetään. Melualue voidaan osoittaa alueen erityisominaisuutta ilmaisevalla merkinnällä, jolloin aluetta koskevat myös alueen käyttötarkoitusta kuvaavan virkistysaluemerkinnän määräykset. Melualueen käyttö virkistysalueena edellyttää toimenpiteitä.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen kaavamääräystä voidaan kehittää siten, että määräys turvaa alueiden arvot paremmin. Nurmi-Sorilan osayleiskaavaehdotuksessa on käytetty sellaista kaavamääräystä, jota voidaan käyttää myös Hervantajärven kaavassa.

Liito-oravan käyttämä Ruskontien ylitys on syytä osoittaa kaavassa. Soveltuva tapa on käyttää osayleiskaavaehdotuksessa 10.10.2008 käytettyä kaavamääräystä. Vuonna 2006 laaditun maisema- ja ympäristöselvityksen mukaan AK-9 –alueen läntisin reuna on liito-oravalle suotuista tai soveltuvaa aluetta merkittävämpien suotuisten tai soveltuvien alueiden sijaitessa AK-9 –alueen länsipuolisella alueella. Vuoden 2008 liito-oravahavainnot on tehty osayleiskaavaehdotuksen AK-9 –alueen länsirajalta. Liito-oravan kannalta on olennaista, että AK-9 –alueen länsipuolisen alueen puusto pysyy pystyssä myös AK-9 –alueen rakentamisen jälkeen.

Luonnonoloiltaan arvokkaimpien alueiden (s-2) kuvausten ja arvoperusteiden osalta kaavaselostusta on täydennetty. Arvoperusteista on kerrottu kaavaselostuksen kappaleessa ”3.1.1 Hervantajärvi-Rusko, maisema- ja ympäristöselvitys / Lajistollisesti arvokkaimmat alueet”.

Ruskontien alittavan, ekologisena käytävänä toimivan tunnelin mitoitukseen palataan Ruskontien suunnittelun yhteydessä.

Alueellisista hulevesien viivytyksaltaista kaksi pohjoisinta tulevat itsestään selvästi olemaan mukana asemakaavarajauksissa. Kaksi eteläisintä täytyy huomioida pientalovaltaisen asuntoalueen asemakaavoituksen yhteydessä. Yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä voidaan huomioida tarkemmin myös luonnonarvojen säilyminen. Altainen purkureitit mitoituksen ylittävän sateen sattuessa selvitetään tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Kaavamääräyksen VKV-1 mainitsemia, osayleiskaavan selostuksessa esitettyjä metsänhoitoperiaatteita on kehitetty osayleiskaavaehdotuksen 12.5.2009 nähtävillä olon jälkeen siten, että ne korostavat tavoitetta luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä aiempaa paremmin. Viheralueiden hoitoluokituskartasta osayleiskaavan yhteydessä päätettiin luopua.

Toimenpide-ehdotus

Keskuspuistoksi varatulla virkistysalueella osayleiskaavan meluselvityksen mukainen, Ruskontien liikenteen aiheuttama melualue osoitetaan alueen erityisominaisuutta kuvaavalla merkinnällä: ”Alueen osa, jonka melutason vuonna 2030 on arvioitu olevan yli 55 dBA ja jonka käyttö virkistysalueena edellyttää meluntorjuntaa.”

Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeän alueen kaavamääräystä kehitetään siten, että määräys turvaa alueiden arvot paremmin. Kaavamääräykseen lisätään seuraava määräys: ”Alueen käyttöä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomi-

oon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen ja eliölajien säilyttämisedellytykset.”

Liito-oravan kulkuyhteys Ruskontien yli merkitään kaavaan ja käytetään tässä yhteydessä samaa kaavamääräystä kuin osayleiskaavaehdotuksessa 10.10.2008 oli: ”Viheryhteystarve. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon liito-oravan kulkureitti.”

Yleisötilaisuuden 18.8.2009 muistio

Osayleiskaavaehdotuksen nähtävillä oloon liittyen järjestettiin yleisötilaisuus Etelä-Hervannan koululla tiistaina 18.8.2009. Tilaisuudessa oli läsnä noin 40 henkeä. Yleisötilaisuudessa kirjattiin salin etuosassa olevalle suurelle paperille avainsanoja keskustelussa esille nousseista teemoista. Avainsanoja ryhmiteltiin suurempien otsikoiden ympärille. Yleisötilaisuudessa esille nousseet asiat olivat pitkälti samoja kuin ehdotuksesta jätetyissä muistutuksissakin.

Tilaisuudessa kirjatut pääotsikot ja avainsanat:

Virkistysalue / luontoasiat

- liito-oravat
- reitit / yhteydet
- luontopolku
- mustikat / marjat
- asutuksen melu ... hiljaisuus (luonnon rauha)
- täydennysrakentaminen?

Rakennuspaikat

- määrä?
- kokoojakadun länsipuoli pois?

Maankaatopaikka

- laatu
- myrkyt?

Ajoitus

- muistutus 31.8. viimeistään
- syksyllä käsitellään palautetta ... mahdollisesti valtuustoon 2009?

Kaavoitustarve

Palvelut

- Hervanta-sidonnaisuus
- yksityiset/kaupungin
- kaupungin tilaajaryhmä

Hulevesi

- kosteikkojen sijainti
- Hervantajärvi ... uimaranta ... veden laatu ... jäteveden pumppaamot ... vuodot ... käyttöjärjestelmä (varmistukset)
- puhdistus
- alkuperäiset kosteikot (säilyminen)
- Ruskontien vaikutus (puhdistus)
- rakentaminen / ajoitus (hulevedet ensin)

Ranta-asutus

- poikkeusluvut
- turvaaminen (nykyiset)
- RA (kaavamerkintä)
- poliisien maja ... loma-asutus
- ekonomia / omistus
- uhka lisärakentamisesta

Liikenne

- ruuhkautuminen Hervannan valtavyöllä (Hermia)
- parkkipaikat
- melu
- Ruskontie ... 15000 KVL (keskivuorokausiliikenne) ... 2 kaistaa lisää?

Avainsanat, jotka eivät oleet minkään pääotsikon yhteydessä

- Ruskontien varren rakennuskorkeudet
- ilmastonmuutos
- asuntojen koko (kehitys tulevaisuudessa)
- rakentamisen tiiveys
- rakentamisalueen sijainti (itään päin siirto)